

DE SGARDELLI CAESAR ŐRNAGY
KÉPES
KATONAI MESEKÖNYVE
A NAGY HÁBORÚBÓL

801801

3

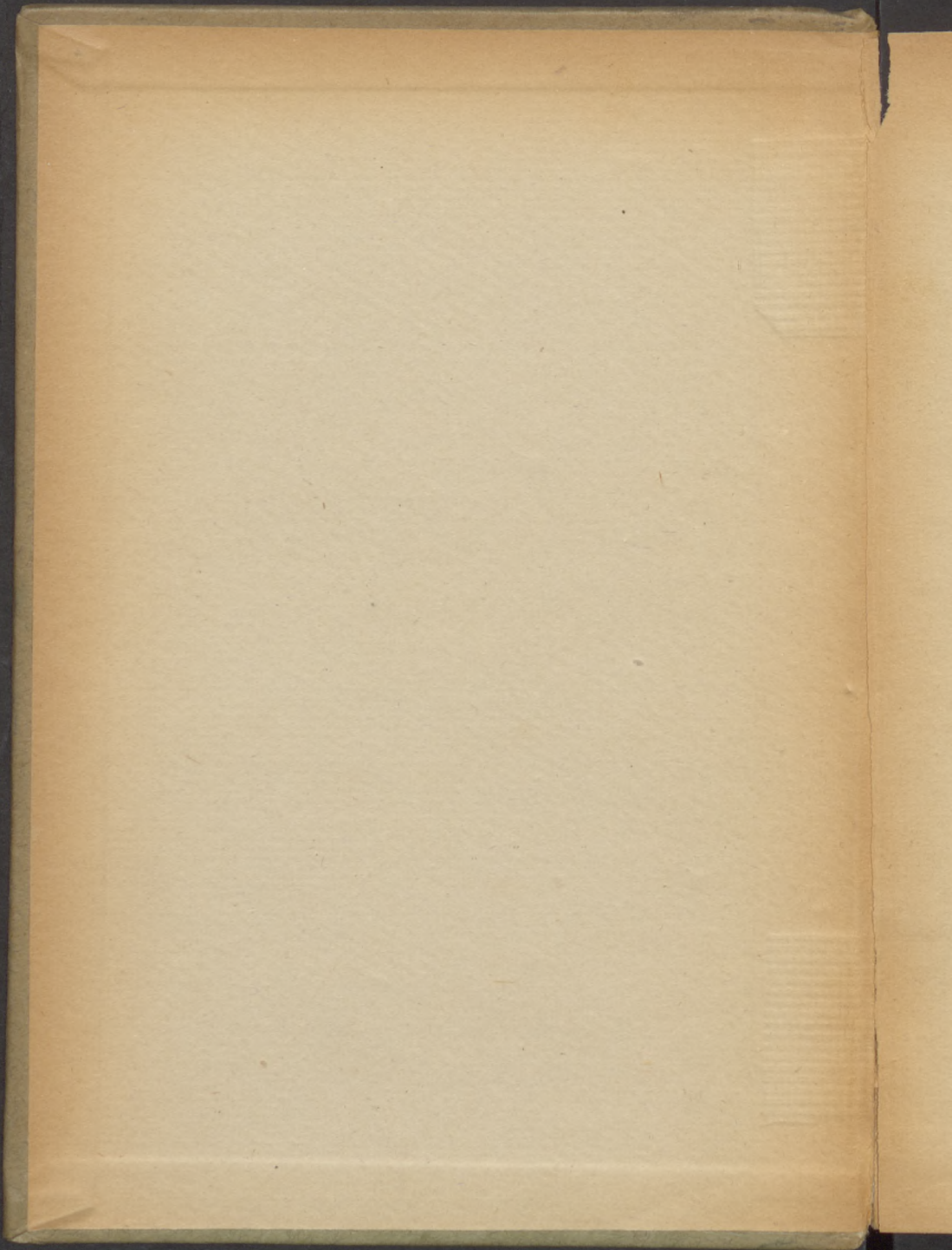

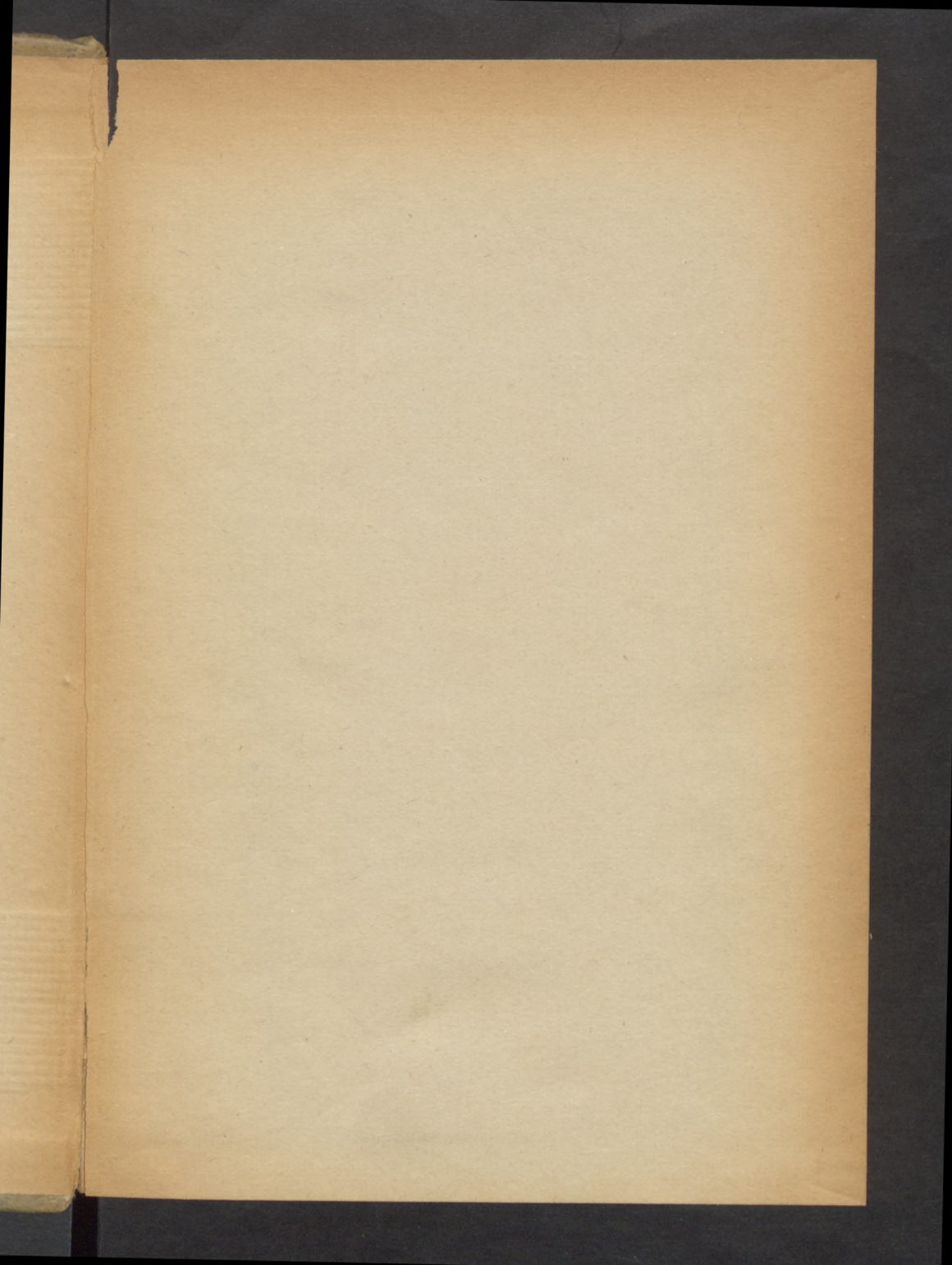
III.
OLÁH
HARCTÉR

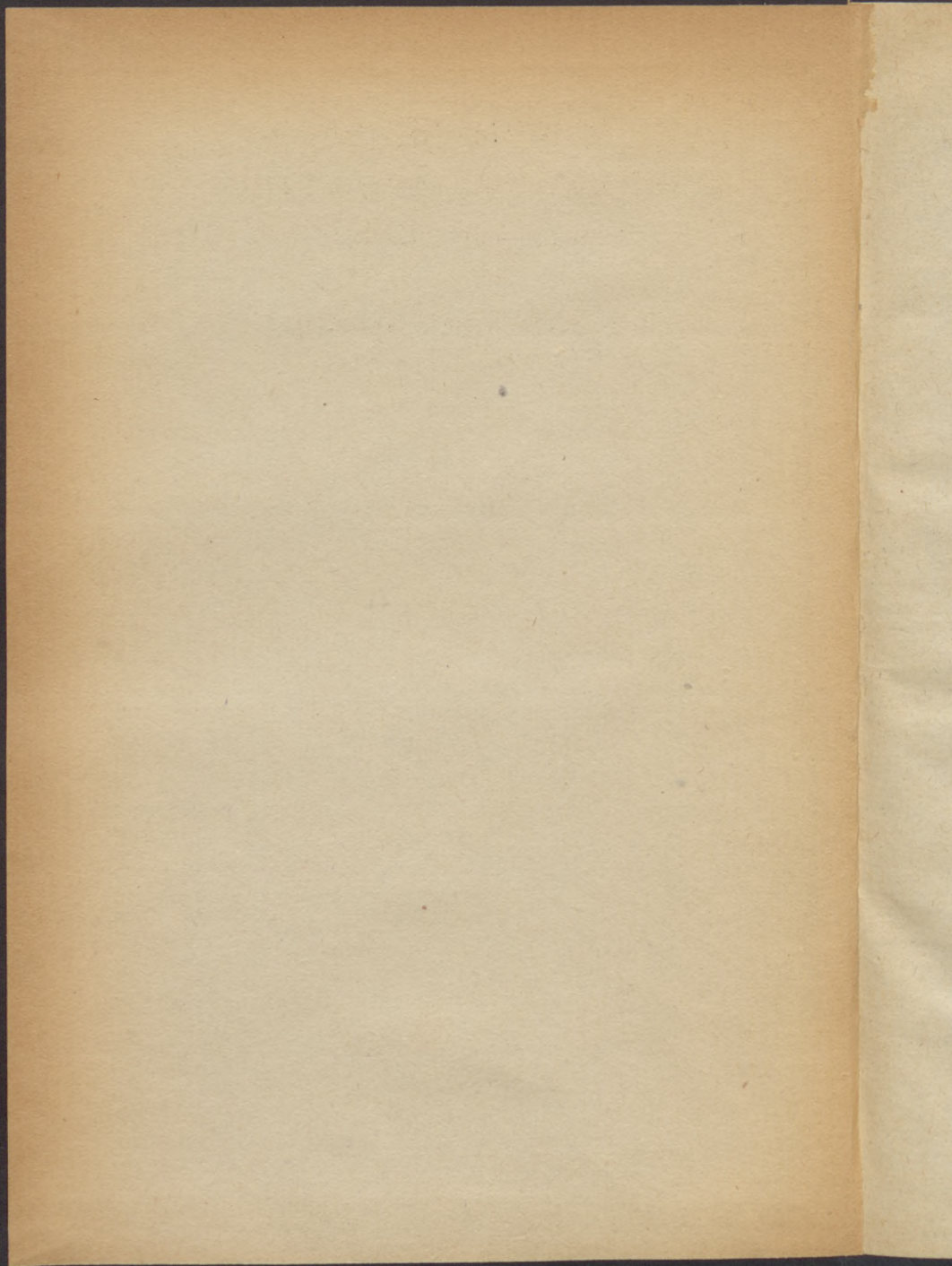
PATAKYA
-922-

HAJNALKIADÁS

B

DE SGARDELLI ŐRNAGY
KÉPES KATONAI MESEKÖNYVEI
A NAGY HÁBORUBÓL

III. KÖTET : OLÁH HARCTÉR

THE NATIONAL ARCHIVES

RECORDS OF THE DEPARTMENT OF THE INTERIOR

LAND OFFICE

PLAT 1000

K

K

SECTION 10

H

DE SGARDELLI CAESAR ŐRNAGY
KÉPES
KATONAI MESEKÖNYVEI
A NAGY HÁBORÚBÓL

III. KÖTET
OLÁH HARCTÉR

MÜHLBECK KÁROLY FESTÓMŰVÉSZ RAJZAIVAL

HAJNAL KÖNYVKIADÓ-VÁLLALAT
BUDAPEST, VI., RÉVAY-UTCA 11.

DR. SZABELLI GÁBOR ÖRMAGY

KÉPES

KATONAI MESKÖNYVEI

A NAGY HABORÚBÓL

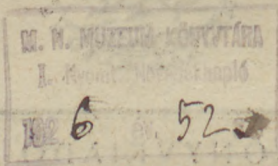
M. KÖNYV

OLAJ HADTÉRS

MINISZTERI KÁROLY VETŐŐRÖKÉRE KÉSZÍTVE

801801 / 3
~~103.663~~

TALAJTAN

6 52

Korvin Testvérek grafikai, műintézete Budapest.

EL
„P
Ro
Im
Fo
Ve
La
Ka

TARTALOM

	Oldal
Előszó	7
„Pergőtűz“-család	9
Roham a gulyásért	19
Imádkozzál!	29
Fogadjunk!	38
Veszedeelmes kémek	49
Lacika a lövészárokban	60
Karácsonyest a harctéren.. .. .	74

ELŐSZÓ.

Kedves jó gyermekeim!

Harmadik éve, a harmadik szentestén jövök fényben úszó karácsonyfátok alá, hogy folytassam nektek azokat az igaz harctéri meséket, melyekből a magyar katona vitézségét, nemes lelkét és hűségét tanuljátok meg tisztelni és szeretni.

Mert kedves jó gyermekeim, aki nem tiszteli és nem szereti a hazájáért hűségesen harcolt vitéz katonát, az nem érdemli meg, hogy magyarnak mondhassa magát.

Ugye nagyon szereted a kis puskádat, a kicsi fényes kardod? Ugye nagyon félted a két keréken gurigáló faágyudat? Látod, ezekkel harcolt édesapád. Ugy szeresd tehát a vitéz magyar honvédeket, amilyen féltve őrzöd játékpuskádat, és amilyen büszkén viseled bokrétás papircsákódat.

Mert édeseim, hej! eljön még az ideje annak is, mikor a ti fából készült puskátok, kardotok és ágyutaligátok acélból lesz, mikorra apró, kicsi karjaitok is acéllá fognak válni.

De necsak a kicsi testetek izmosodjék meg,

hanem az ép testben acélos szív is legyen —
 azért mesélek én nektek a magyar katonák
 örökméltű vitézségéről.

Most megkezdem és ti hallgassátok igaz
 hittel . . .

„Aki nem tiszteli és nem szereti a hazájaért hűsége-
 sen harcolt vitéz katonát, az nem érdemli meg, hogy
 magyarnak mondhassa magát.”

„Pergőtűz“-család

Már második hónapja, hogy ezredünk farkasszemet nézett az oláh rajvonallal. Néha napokon át félelmetes csend volt, néha meg úgy feleselgettek az ágyúk, mint égiháborúkor a villámokat kísérő mennydörgés. Ilyenkor persze mindenki a fedezékbe bujt, csak a fülelő és figyelő örök vigyáztak a bocskoros oláhokra. Ebben az ágyúgolyós tűzesőben senkinek sem volt kedve egy lépést sem tenni. Mégis, sokszor kellett vagy hírt hozni, vagy jelentést vinni, no meg gyakran elfogyott bizony a dohányunk, meg a cigaretta is.

A mi századunk nagyon szerencsés volt!

Báthonyi hadnagy úrnak egy hűséges, nagyon bátor, gyors lábú küldönce volt. Gyorsan járt, mert négy lábon szaladt. Mint a nyíl úgy repült, akármilyen sűrűn potyogtak az ágyúgolyóbisok. Szájában az írás:

Küldjél egy pár cigarettát

Báthonyi.

Pár perc múlva jött vissza, szájában a csomag cigarettával. „Pergőtűz“ volt a neve ennek a gyorsfutárnak és fekete-barna foltos drótszörű foxi kisasszonynak született ott az oláh fronton. Ott született, ott is nőtt fel — házat talán még nem is látott életében. A század úgy szerette, úgy dédelgette, mégis akkor volt a legboldogabb, ha a gazdája ölébe hajthatta szőrös fekete foltos buksi fejét.

Egy szép napon szomorú hír járta végig a század vonalát. Báthonyi hadnagy úr négy heti szabadságra hazamegy és borzasztó: a jó és szeretett „Pergőtűzet“ is magával viszi. Kérleltük, hogy ne vigye magával, majd mi vigyázni fogunk rá, akárcsak a szemünk világára, a legjobb falatokat fogja kapni továbbra is, csak hagyja itt a század kedvencét.

Báthonyi hadnagy hajthatatlan volt. Haza akarja vinni, mert otthon mindannyian kíváncsiak az ő leghúságesebb harctéri bajtársára.

Csakugyan el is vitte!

A fiuk össze-vissza csókolták, még kócosabb lett a szőrös feje. Szép mélytüzű fekete szemével ijedten nézte, mikor spárgát kötöttek a nyakára.

De jött a gazda, a drága jó gazda, és elindult vele boldogan, csaholva, életében először zsinórra kötve.

A jó gazda és húséges kutyája hazautaztak a szép magyar alföldi városba — szabadságra.

Egy egész napig szinte szótlán volt a század. Még a Kácsa cigánynak sem sikerültek a tréfái. Alig nevetett a mókáin valaki — máskor meg csak úgy harsogott a kacagástól a sziklákba vájt lövészárók. Mindenki a „Pergőtűz“-re gondolt — elment, itt hagyta a jó pajtásokat.

Telt-múlt az idő és a négy hét bizony hamar lejárt. Várta is már mindenki, visszavárta az okos, gyorslábú küldöncöt, a „Pergőtűzet“.

Estefelé volt, már készülődünk az éjszákára, vártuk a sötétséget, mert a szagos párologó gulyást csak a vaksötét éjszakában lehetett az első vonalba behozni.

Egyszerre nagy kiabálásra lettem figyelmes. Hirtelen azt hittem, az oláhok támadnak. Csakhamar ismerős ugatás ütötte meg a fülemet, — egy perc és már ott ugrált előttem, farkát villámgyorsan csóválva a század kedvence. Itt volt megint, visszajött a „Pergőtűz“. Mögötte gazdája, Báthonyi hadnagy úr. Láttátok volna, milyen boldog volt ez a foxi. Egyik bakuskától loholt a másikhoz, örömeiben vinnyogott, a hátára feküdt, felugrott, a nyelve szinte már a földig lelógott a fáradtságtól.

„Szomjas a Pergőtűz!“ — kiáltotta Béres örvezető és már vagy négyen kínálták neki a legféltettebb drága kincset, a jó ivóvizet. Mert bizony ezen az oláh sziklás hegyen nem volt víz, úgy hordták hordókban a völgyben lévő

forrástól. De a „Pergőtűznek“, annak volt bőven, mégha a szájától is megspórolta a jószívű magyar honvéd.

Hamar rendbehozták az ágyát egy sarokban, valóságos fészket raktak neki.

Báthonyi hadnagy uram mesélni kezdett. Milyen szomorú volt a kis foxi, senkivel sem akart barátkozni és hogy Pesten majdnem elgázolta a robogó villanyos. Azt is megtudtuk, hogy „Pergőtűz“ mama lett és hogy nemsokára kis foxi-keresztelő lesz. Már azon gondolkodtunk, milyen neveket adjunk a kicsike foxikáknak.

Egy csunya őszi este, mikor a felhők majdnem a fejünk felett lógtak, parancs érkezett, hogy éjjel a sötétség leple alatt meg fogjuk támadni a velünk szemben lévő oláhokat. Minden előkészületet megtettünk. Először a mi ágyúink rendeztek egy pokoli hangversenyt. Alig egy pár perc múlva már mi rohantunk előre.

Rajta! Rajta! visszhangzott az egész hegyoldal. A magyar fiúk bátran rohantak előre, belé a sötét éjszakába, mint a macskák. Az oláhok egész tüzijátékot csaptak ijedtükben, hogy lássák a rohamozó magyarokat. Mikor felhangzott az első „éljen“, akkor már tudtam, hogy elfoglaltuk az ellenséges állásokat. No de most, üldözni a visszafutó bocskorosokat. Utánuk, mert megszöknek ám előlünk. Mire kivirradt, már messze, messze jártunk és

a másnap déli harangszót már a harmadik falu határában hallottuk. Levett sapkával adtunk hálát a jó Istennek, hogy győzelemre segített minket.

Megeredt az eső, mi is a lábunkban éreztük az éjszakai harcot, — megállásra parancsoltak a falu szélén.

Kiállítottuk a figyelő őrünket és vártuk a gulyásagyúkat, mert azok csak nehezen tudták utánunk hozni a menázsit.

Egyszerre hallom ám, hogy zúg-búg a légénység és megtudom mi oka a morgásnak. Egymást szidják, okolják, hogy elveszett a „Pergőtűz“. Volt aki látta, mikor éjjel a gazdájával együtt elugrott. A Kovács Péter esküdözött, hogy ő látta még mikor pirkadt, az első falu bejáratánál. Messzebb nem látta senki. Báthonyi hadnagy úr is megnézte a térképet és megállapította, hogy mikor Zorata faluból előretört üldözéshez, még odafütyült egyszer „Pergőtűz“-nek, de többet nem látta. A nagy szócátának a közeledő gulyásagyúk vetettek véget. Szaporán kezdett az eső is esni és ismét a felhők mögé bujt a meleget adó öreg nap.

Megjött a parancs! Pihenő a faluban holnapig. Az éjjeli harcok és a nehéz üldözés után, lepihenhettek a fáradt harcosok.

Egy kis vityillóba húzódtam be az eső elől. Imé kinyilik az ajtó és belép fegyveresen Béres őrvezető, meg a földije Czibak Péter.

— No mi ujság emberek?

— Százados úr alázatosan kérünk engedélyt visszamenni. Meg akarjuk keresni a szegény foxit.

— Hova akartok menni, bele a nagy Erdélybe? Hát azért kutya, hogy ő fusson gazdája után, nem pedig a gazda őutána.

— Baja történt kérem annak, talán sebesült is, ott a faluig mindig a nyomunkban volt.

— Hát fiaim, én nem engedlek el titeket, Feküdjetek le pihenni, holnap megint nehéz nap vár reánk.

Szomorúan mentek el. Báthonyi hadnagy úr, aki velem volt, mindenben igazat adott nekem, de megjegyezte, hogy előtte is rejtélyesnek tűnik fel a dolog. Az biztos, hogy a kutyának valami baja történt.

Már a napi harcokról beszéltünk, mikor egyszerre a ház előtt Báthonyi hadnagy úr lisztiszolgájának hangját hallom.

„Pergőtűz! Pergőtűz! Erre, erre!“

Egyszerre ugortunk ki az ajtón, hát uramfia, ott láttuk az elveszettnek hitt foxit, nyakig sárosan, vizesen és nini a szájában egy apró kicsi foxit hozott.

Hamar beengedtük a szobába, egyenesen az ágyra ugrott és ott letette a nyafogó, kicsi vak foxi fiát. Vízet adtunk neki és egy kis sajtot pakkoltunk ki a messzi vándornak. Látszott a szemén, minden mozdulatán — mennyire boldog, hogy ránk talált.

De alig egy perc múlva az ajtóhoz ugrott

és kaparni kezdte. Önkéntelenül kinyitottam, de már a másik percben kiugrott és vad futással eltűnt a faluban.

Ott nyöszörgött az ágyon egy apró, fekete, foltos, majdnem öklömnyi nagyságú, picike foxika. Dörzsölgettük, mert vizes volt, pokróccal betakartuk s melegítettük a rózsaszínű, apró kis fejét.

De hová lett az anyja?

Jó félóra mulva újra megjelent, a szájában megint egy kis foxival. Ijedten nézett körül, hol van az első. Felemeltük a pokrócot és nyil-egyenesen odaugrott, melléje fektette a másikat.

Szegény „Pergőtűz“ már csupa sár volt, egészen lesoványodott. Kináltuk ennivalóval, de csak ivott és megint az ajtóhoz rohant. Most már tudtuk, hogy biztosan még fog kis foxit hozni — sajnáltuk, de mégis ajtót nyitottunk.

Ezalatt munkába vettük a másodikat is. Már ketten voltak. A pokróc alatt összebujtak, elaludtak és várták haza a mamájukat.

Este volt. Sötét este. A ház előtt vagy öten vártuk vissza a mamakutyát. Báthonyi hadnagy az óráját nézte, hány percig marad el. Pontosan 35 perc mulva ismét megjelent egy újabb kicsikével. A pokrócnál letette és a nyitva maradt ajtón rohant megint el.

Szegény „Pergőtűz“-mama hatszor tette meg az utat. Hat kis bundás kutyuskát hozott

haza a harmadik faluból. Egyenkint a szájában hozta őket, zuhogó esőben, nyakig sárosan.

Késő éjszaka jött meg az utolsóval. Mikor bevánszorgott vele, már nem tudott az ágyra felugrani, hanem letette a földre, még vagy kétszer szédelegve megfordult, a hátára esett és élettelenül vágódott el a padlón. Hamar fel emeltük, elkezdtük dörzsölni, tejet öntöttünk a szájába, de a szegény „Pergőtűz“ kifordított szemekkel, betegen, mozdulatlanul feküdt. Betakartuk pokrócokkal és valósággal leheltünk rá. Semmisen sem segített. Még lélegzett a szivecskéje, dobogott — még él!

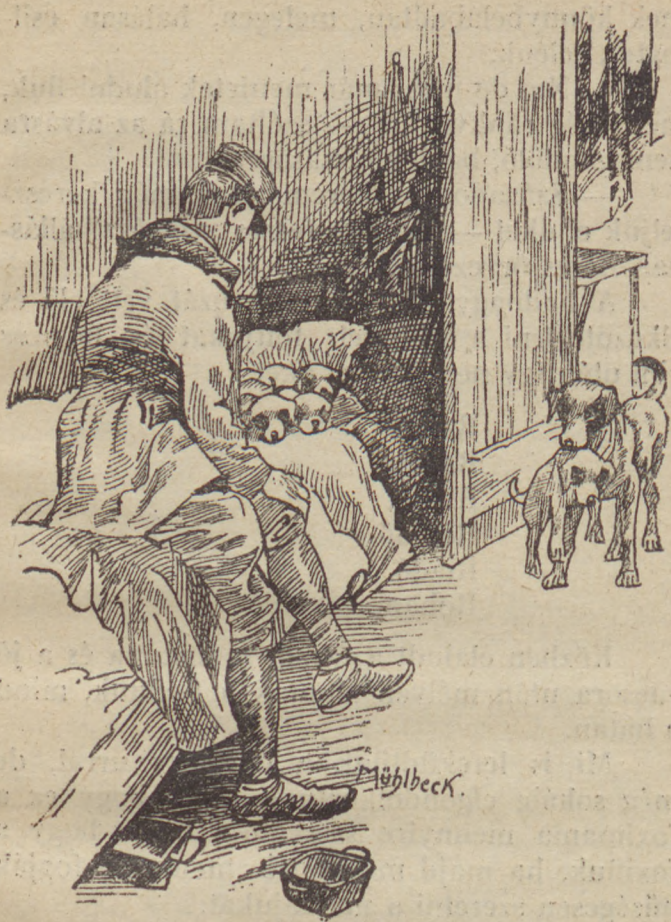
Egyszerre befutott Czibak Péter, egy nagy vödör hideg vizet hozott, mert ő le akarja önteni. Nehezen bár, de beleegyeztünk. A beteget lefektettük a földre és Péter a vödör kútvizet teljes erővel rácsapta az elalélt foxira.

Hát Uramfia, megtörtént a csoda!

A foximama kinyitotta szemét, majd hirtelen talpra ugrott és egy pillanat alatt a már síró-rívó fiacskáinál termett.

Volt nagy öröm! A picikék mind a mamára rohantak és egy perc múlva a házat fellármázó kis foxi-fiúk néma csendben voltak — mert tejcskét kaptak a mamától.

Persze nem tudtunk aludni menni, hiszen egyik szebb volt a másiknál. A foximama pedig fekve itta már a negyedik tányér tejet. Nem beszélt, de a szemei, azok a lázas, hűségese-

„Szegény „Pergőtűz“ foxi-mama hatszor tette meg az utat. Hat kis bundás kutyuskát hozott haza a harmadik faluból. Egyenkint a szájában hozta őket, zuhogó esőben, nyakig sárosan.“

mek könnyelábadtan, melegen, hálásan csillogtak felénk.

— No, de most már menjetek aludni fiuk, mert még ráncvirrad! — szoltam rá az alvásra nem gondoló, boldog társaságra.

— Százados úr kérem, csak még kereszteljük el őket — mondta feszes „vigyázz“ állásban Béres őrzetű.

A hadnagy úr papirt, ceruzát vett elő és elkezdte írni a színüket, feltjukat és hosszas vita után így neveztük el őket:

Rajta,
Rakéta,
Rádío,
Repülő,
Riadó,
Roham.

Közben elaludt a fáradt foximama és a jó vacsora után mélyen aludtak a foxifiuk, mind a hatan.

Mi is lefeküdtünk a hadnagy urral, de még sokáig elgondolkoztunk azon, hogy ez a foximama mennyire szerette a fiait s hogy a foxifiuk, ha majd megnőnek, mennyire fogják hűségesen szeretni a mamájukat.

Roham a gulyásért

— Ezek a magyar bakák mindig rohanak! — szidtak a szomszéd osztrák sógorok és a hegyes sisakos németek. De most az egyszer jogosan szidtak minket, mert tényleg ezredünk egy sűrű erdő fedezete alatt messze előre jutott, míg a szomszédaink egészen nyitott terepen nem tudtak követni minket.

— Minden magyar bakának két darab téglát teszünk a hátizsákjába, talán akkor lassabban fognak előre menni.

Ilyent és ehhez hasonlókat mondogattak oda nekünk, mikor néha találkoztunk. De hiába, a magyar katonát a vére hajtja, helyén van mindig a szive és ez a minden akadályon, minden poklon át való előretörés már a vérünkben van. Most pedig különösen indokolt volt a magyar fiuk sietsége. Hiszen az édes hazánk területéről hajszottuk kifelé, a betolakodott oláh bocskorosokat. Kergettük volna őket éjjel-nappal, étlen-szomjan, minden pihenés nélkül, mindig csak előre, csakhogy minél előbb a határainkon túl tudhassuk ezeket a vakmerő betörőket.

Ezeztől a gondolatoktól vezérelve, támadtunk a hosszú erdőn keresztül. Dühösek is voltunk, hogy mindig megszöknek előlünk és nem tudjuk megfogni őket a gallérjuknál fogva. Hajrá, csak utánuk. Így jutottunk az erdőszegélyig, ahol szigorú parancsra meg kellett állnunk. Hej, pedig de mentünk volna még előre, mert alig egy jó kőhajításnyira ott voltak az oláhok. De parancs jött — megállani. A magyar katonának pedig legszebb erénye, hogy híven engedelmeskedik vezéreinek és vakon teljesíti parancsait.

Farkasszemet néztünk tehát és mérgünkben pontosan célozva, tüzeltünk a legkisebb élő célpontra. Persze az oláhok sem maradtak adósok. Ennek azután az volt a vége, hogy senki sem tudott kimozdulni a fedezékből és fájdalom, a szakácsok sem tudták az első vonalba hozni a párolgó forró gulyást. Nappal még a fejét sem dughatta ki senki, mert bum, bum, bum, egymásután ropogtak a szemben lévő puskák.

Igy hát kényszerűségből sötét este, reggeliztünk, tízóraitunk, ebédeltünk, uzsonnáztunk és vacsoráztunk egyszerre. Nekünk még fehér kávéra is jutott. A századnak volt egy tehene, Riskának hívtuk. Naponta nyolc-tíz liter tejet adott. A Riska volt a század kedvence. Csak ritkán láttuk, mert hátul volt a szakácsoknál. Mindennap megkérdeztük a kotyvasztókat:

— Mit csinál a Riska?

— Hogy van a Riska?

Este jelentették, hogy a Riska hány liter tejet adott, egészséges, jól eszik, iszik és vígan legel.

Azon este is, már messziről hallottuk a kondérokot zörögni. Nagyokat fujtak a szakácsok és már messziről lehetett panaszkodó hangjukat hallani:

— Ejha! jó előre csúsztatok máma. Már azt hittük Bukarestig meg sem állunk. Majd leszakad már a karom.

Előkerültek az evőcsészék és míg az egyik rész fegyverrel a kezében figyelt az oláhokra, a másik rész kényelmesen nekiült megenni az egész napi kosztot. Persze ilyenkor nagy volt a vigalom. Postát is hoztak, szalonnát, dohányt a pipába, szivart, cigarettát és a kis hordóba bort. Ez volt az a pillanat, mikor megérkeztek a szakácshírek is. „Nemsokára vége lesz a háborúnak.“ „Az oláhok békét könyörögnek.“ „Az ezred három nap mulva pihenni megy hátra.“ No meg hasonló jó dolgokkal örvendeztették meg bajtársaikat. De meg kell jegyeznünk, hogy ha nem is teljesedtek be az összes jóslatok, valami mégis csak igaz volt. Szívesen is hallgattuk őket, ha pedig nem meséltek semmit, akkor mi kérdeztük mindig: „Mi ujság ott hátul? Mit beszélnek?“ Nem is volt az jó szakács, aki nem tudott híreket hozni, vagy akárcsak kigondolni is. A század másik fele is jóllakott, a szakácsok összeszedték a leveleket, a kis rózsa-

szinű tábori levelezőlapokat, begyúrták az üres zsákokat az üres kondérokba, nyakukba csapták a kongó boroshordót, hónuk alá kapták a tejeskannát és elindultak vissza, hátra a konyhákhoz. Örömmel vették tudomásul, hogy holnap megint ide kell jönniök az elemózsiákkal. Bár messze volt a konyhától, de végig erdön jöhettek és nem kellett félni a füttyörésző puska-golyóktól. Mert a szakács urak nagyon féltik ám az életüket. Szívesen hordanak vizet, vágnak fát, főznek, cipelnek, dolgoznak — mindent, csak az életüket nem szeretik veszélyeztetni.

Eltűntek a szakácsok, már nem lehetett hallani a merőkanalak csörömpölését. A bakuskák is hallgattak, látszik, hogy jóllaktak és izlett a mindennapi gulyás. Itt az ideje foglalkoztatni az embereket, mert félő volt, hogy mindenki elalszik. Pedig nagyon elől voltunk és tartani lehetett attól, hogy az oláhok tízszeres túlerővel, esetleg megtámadnak minket. Már készültem egy kis ellenőrző esti sétára indulni, mikor a telefonhoz hívtak. Az őrnagy úr volt a telefon masinánál és kiadta a parancsot, hogy még ma éjjel visszamegyünk, mert az ezredünk parancs nélkül nagyon előretört és most ott lógunk egyedül a levegőben. Se jobbról, se balról nincsenek szomszédjaink. Pont éjfélkor indul vissza a mi századunk, szép rendben, néma csendben, egész egy majorig, melynek a nevét is megmondták.

„Gulyással meg minden jóval megrakodva indultak el a szakácsok. A Riska tehénre rárakták a zsákokat és hármásban az erdőn át mentek...”

Fájdalom, de vissza kellett mennünk.

Mire felkelt a nap, már az új állásunkban voltunk. Legalább ötszáz métert mentünk hátra, de messziről láttuk a régi állásainkat. Egész nap túrtuk a földet és készítettük a földfedezékeinket. Vártuk az estét, mert a hold felkeltével együtt érkeztek meg a szakácsok is. Annál is inkább, mert egy gyenge keleti szellő az orrunk alá csiklandozta a szomszéd század párolgó gulyás illatát. A bakuskáknak összefutott szájukban a nyál és izgatta őket az evőcsészék zöreje, amely hangot a harcos meg tudja különböztetni a világ bármely zajától vagy zörejétől. Már türelmetlenül csattogtatták a bicskák nagy pengéit, a másik csoport előre felaprította a még megmaradt madárláta kenyerét, fényesre pucolták a csajkákat — de, a szakácsok csak nem jöttek. Szidták is őket és a korgó gyomrok viharosan követelték a forró kávé. Hátra telefonáltunk, hogy mi van a gézengúzokkal, miért nem jönnek? A válasz az volt, hogy a 7-ik század szakácsai már régen elindultak, ma magukkal hajtották a Riska tehenet is, hogy meglepjék vele a legénységet.

Sötét este volt már, valamit tenni kell. Hivattam Szekeres Bálint őrmestert, a század anyját, a szolgálatvezető altisztet. A küldönc szaladt ide, szaladt oda, de az őrmester urat nem találták. Egymásnak kiáltották:

— Szekeres őrmester úr a százados úrhoz!
Egyszerre odalép hozzám Czibak szakasz-

vezető, egész közel lép hozzám és halkán mondja:

— Százados úr alázatosan jelentem, valamit szeretnék jelenteni.

— Na, mi az? — szóltam haragosan.

— Százados úr alázatosan jelentem, úgy este hét óra felé, mint egy kerge birka iderohant egy nagy kanállal a kezében B. Nagy Gergely, a főszakács, valamit súgott az őrmester úrnak és szinte a haját tépte, úgy toporzékolt. Az őrmester úr úgy feljajdult, mint egy sebzett orosz-lán, dühösen megragadta a szakácsot és úgy elkezdte rázni, mint egy rongyot. Majd Kovács tizedest és még vagy öt embert magához hívott, valamit mondott nekik, elkapta az én fegyveremet és a szakáccsal együtt elrohantak az erdőbe. Még visszakiáltott:

— Czibak szakaszvezető átvenni a szakaszparancsnokságot. Mindjárt jövünk.

Ámulva hallgattam a szakaszvezető jelentését. De még szólni sem volt időm, mert a másik pillanatban hatalmas puskaropogás és harci zaj hallatszott az erdő felől.

Rajta! Rajta! Roham!

Megismertem az őrmester hangját. Olyan ordítást, olyan lövöldözést vittek véghez, hogy az egész ezred talpon volt. Az éjszaka csendjében messze elhangzott a harci lárma, még az osztrák sógorok is áttelefonáltak, hogy mi van nálunk mi történt, ne jöjjenek-e segítségünkre? Az oláh tüzérek bevágtak egy pár gránátot az

erdőbe. Nem győztem telefonon jelentéseket tenni, hogy századomból egy járőr ment ki az erdőbe és bizonyára összekaptak az oláhokkal. De hogy miért, azt bölcsen elhallgattam, bár már sejtettem mi történhetett.

A harcilárma elállott. Megint csend volt, félelmetes csend. Czibak szakaszvezetőt még öt emberrel az őrmester segítségére küldtem az erdőbe. Türelmetlenül vártam az első hírt. Végre megjelent az őrmester és Kovács tizedes. Csupán róla az izzadság, akár a fürdőből jött volna.

— A jó Isten áldja meg Szekeres, elment a jobbik esze, hát mi történt?

— Százados úr alázatosan jelentem, úgy este hét óra körül hozzám rohant a főszakács és reszketve jelentette, hogy a gulyással, meg minden egyéb jóval megrakodva a tegnap esti állásba indultak, mert nem tudták, hogy onnan az éjjel visszajöttünk. Miután az erdőn át nem volt veszélyes az út, a Riskát is magukkal vitték, hadd legyen öröme a legénységnek. A Riskára rárakták a zsákokat és hármásban az erdőn át mentek. A főszakács lemaradt, mert bakancsának szijait kötözte. Mikor utánuk akart menni, oláh kiabálást hallott. Egy fa mögé bujt és látta, hogy a szakácsok és a Riska szembe találták magukat egy oláh járőrrel, vagy tizen lehettek. Puskát fogtak rájuk és megadásra kényszerítették a fegyvertelen kanalas szakácsokat. Óvatosan megközelítették őket és

mikor megéreztek a jó magyar gulyáspaprikás szagát, nekiültek lakmározni.

— Én a százados úrnak nem merem jelenteni ezt a szégyent, hanem magamhoz hívtam Kovács tizedest és öt embert, hogy megrohamozzam a mi gulyásunkból lakmározó oláhokat és kiszabadítsam a szégyenletes fogóságba jutott szegény Riskánkat.

— Mikor odalopódtunk, még mindig vígan lakmározta. Éppen a cigarettákon osztzkodtak. A Riskát és a két szakácsot egy fához kötötték. Lövésre készen tartott puskáinkból alaposan közibéjük spriccelltünk. Mint a bolondok, eszeveszetten menekülni kezdtek. Fegyvert, gulyást, cigarettát, mindent ott hagyva, rohantak haza. Rajta! Roham! kiáltással utánuk vetettük magunkat és nyolcat elfogtunk belőlük. Mindjárt itt lesznek, mert ők hozzák a gulyásos kondérokot, a Riska hátáról leszedett kenyérrel teli zsákokat. Ott helyben mind a három szakácsnak amúgy magyarosan kiadtam a részüket.

Alig fejezte be az őrmester jelentését, Czi-bak szakaszvezető parancsnoksága alatt közeledett a karaván. Elöl a harcedzett Riska, utánuk a lefegyverzett oláhok cipelték a gulyást, majd a három megijedt szakács, végül a büszke hódító vitézeim.

Most tudtam meg, hogy az őrmester felhasználta jobb combját, ahogy egy oláh után

rohant. Nem nagyon akartam megdorgálni és csak úgy szemrehányólag mondtam:

— Lássá Szekeres, érdemes volt!

— Százados úr, tíz liter tej naponta, nem utolsó dolog ám!

Ezen azután mindnyájan jót neveltünk és szent volt a béke, mert ha a vége jó, minden jól

Mégis aznap a bakuskák csak kisebb adágot kaptak, mert a kiéhezett oláhoknak nagyon jó étvágyuk volt.

A hadviselt Riska pedig éjfél után büszkén sétált vissza a még mindig remegő szakácsokkal . . .

Imádkozzál! . . .

Reggel óta, megszakítás nélkül bömböltek az oláh ágyúk. Egy szép, székely falu előtt harcoltunk a minket orvul megtámadó bocskoros hordával. Mindig utálattal harcoltunk ezekkel a gyáva fickókkal. Olyasféle érzés fogott el minket, mint mikor egy varangyos békát akarunk felemelni a kiszáradt pocsolya széléről. Csak ha tízszer annyian voltak mint mi, akkor mertek megmoccanni. Egyébként pedig futottak és mindig csak futottak a magyar bakák elől.

Száz meg száz ágyút állítottak fel egy hegyre és így messziről — biztosan félelmükben — lőtték minket. Mint a sűrű eső, úgy süvítettek a levegőben, a kis ágyútöltelék golyóbisok.

Kínjukban és tehetetlen bosszúérzésüktől vezérelve, a tiszta és szép székely falut valósággal romhalmazzá lőtték. Volt a falunak egy karcsutornyú, hófehér temploma. Már reggel óta zúgott-búgott a harangja. Mintha siratta volna a faluját, a szegény, földönfutóvá lett derék székely híveket. Néha olyan sűrű volt az égő pajták füstje, hogy csak a harangzúgást

hallottuk. Néha-néha villant fel a templom aranyozott kicsi tornya.

Egyszerre abbamaradt a harangozás. Nem sírtak a harangok. Csend volt. Hátrapillantottunk a völgybe és óh fájdalom, az oláhok lelőtték a templom tornyát is. Fájt nekik hallani a panaszkodó harangját. Érezték, hogy minden zúgása szemrehányás, minden kongása vád, a szegény, fegyvertelen gyermekekre lövöldöző, alávaló ellenfél ellen. De jaj Istenem, egymásután robbantak a nagy ágyúgolyók és pár perc alatt az egész templom is romokban hevert. Nem maradt kő kövön, csak füst és por jelezte a szép kis templom helyét.

Nem szólt már a harang — csak az ágyúk dörögtek! . . .

Ezen a napon fiatal katonák érkeztek a harctérre. Hazulról küldték őket, hogy felváltásuk az öregeket, a fáradtakat.

Egy fiatal hadnagy úr volt a vezetőjük. Mikor megérkeztek, még ott volt sapkájukon a hazulról hozott piros-fehér-zöld szalagcsokor, már hervadtak a sapkarózsa mellé dugott rózsák és tulipánok. Még ott piroslott arcukon az otthoni búcsúcsókok nyoma és máris könnyes szemmel nézték egy székely falu pusztulását.

Az első nap első órájában átestek a tűzkeresztségen. A hadnagy úr vezette őket, a hadnagy úr volt a keresztapájuk is.

Most már tudták, miért kellett idejönniök. Most már érezték, hogy szép magyar hazánk

védelméért kell majd harcolniok. Saját szemükkel látták, hogyha ők otthon maradnának, hazánk minden egyes faluja így pusztulna el.

A fiatal harcosokat összekevertük a tapasztalt öreg katonákkal, majd azok csakhamar megtanítják, hogyan kell harcolni a magyar szabadságért.

Majdnem elfelejtettem nektek elmondani, hogy a hadnagy urat gróf Fehérházy Tamásnak hívták. Alig volt húsz éves és pár hónappal azelőtt nevezte ki a Legfelsőbb Hadúr hadnagynak. Jószívű fiú volt, nagyon szerette a katonáit és a vitéz harcosok is nagyon megszerették őtet.

Mire esteledni kezdett, már ő is kiment az első vonalba, a fiatal ujoncaival együtt.

Az oláh ágyúk szakadatlanul tüzeltek. Mindig több és több lövés esett felénk. Már kezdtem aggódni a fiaimért, hogy még valami baj lesz ott elől. Az esti szürkületben előrekúsztam, hogy köztük legyek, mellettük lehessenek, ha harcra kerül a sor.

Már messziről gróf Fehérházy Tamás hadnagy uram hangját hallottam — odatartottam. Talán már háromszor is ismételte:

— Pista! — Pista! — bűg a telefon, ne aludj!

Éppen odaértem, mikor odaugrott a telefon masinához, hogy az ültő helyében is aludni látszó Pista kezéből kivegye a bőrkagylót:

— Ejnye no! Pista! szégyent hozol az ujoncokra! . . . — és megrázta a vállát.

De a Pista nem felelt.

Arca sápadt volt és csak a szeme fénylett.

— Mi baj? — kérdezte a hadnagy úr.

De a Pista nem felelt.

— Megsebesültél?

A szegény Pista csak a fejével bólintott igent.

— Hol? Mikor?

Fejét ráejtette a mellére.

Szétkapcsolták a zubbonyát és akkor láttuk, hogy a szive felett a mellén érte a golyó.

— Van valami kívánságod?

Tagadólag intett.

— Irjak a szüleidnek ugye?

— Ugye fáj, nagyon fáj?

Csak a szemével intett. A szomszéd kulcsából egy kis hideg kávét öntöttek a szájába. Nehezen, de egy-két kortyot lenyelt. Utána fel-emelte szemét és merően hadnagyára nézett. A szája pedig mintha mozgott volna.

— Mit akarsz édes fiam?

A hadnagy egész közel hajolt megsebesült vitéz honvédjéhez, fülét majdnem a szájához illesztette, hogy megérthesse kívánságát. De nem értette.

— Próbáld mégegyszer mondani!

Ujra odahajolt, egy kis csend volt és már tisztán lehetett hallani Pista suttogó, alig hallható reszkető szavait.

— Imádkozzál! Imádkozzál!

Kétszer is elismételte, másodszor talán még határozottabban mint először.

Gróf Fehérházy hadnagy úr meghökkent. Most ő imádkozzon, a katona, kinek nem olvasó, hanem revolver van az oldalán. Talán még soha életében nem imádkozott hangosan. Pedig most imádkoznia kell, egy bajtársának talán utolsó kérése, kívánsága ez. Látszott milyen zavartan nézett körül. De ott csengett fülében a kérés: imádkozzál! És egyszerre megszólalt:

Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istenek nevében. Amén!

Keresztet vetett és egy hirtelen mozdulattal a sápadt Pista mellén megismételte. Majd lassan térdre ereszkedett, megfogta a sebesült hős karját és alig hallható hangon imádkozni kezdett:

Irgalmas és jóságos Isten. Tekints le a magyar haza hűséges harcosára. Hiszen Te sohasem hagytad el a Hozzád fohászolókat. Enyhítsd a fájdalmait és bocsásd meg a mi vétkeinket . . .

Csodálatosképen a kis hadnagy suttogva kezdte és most mindig hangosabban, egészen átszellemült arccal folytatta:

Te is édes jó Szűz Anyánk, légy védőanya ennek a derék fiúnak. Hiszen Te vagy Magyarország védőasszonya és ez a vitéz a Te országodért harcolt és vérzett. Te vagy a betegek gyógyítója, óh ne hagyj el minket ebben a perc-

ben. Malasztal vagy teljes és áldott vagy Te az asszonyok között, jó Anyánk. Amen!

Odapillantott Pistára, kinek arcán egy boldog mosoly futott végig. Behunyta a szemét és a fáradt harcos elaludt.

Erre odaléptem a hadnagyhoz, megragadtam a kezét, átöleltem és megcsókoltam könyves arcát.

Azonnal parancsot adtam, hogy a súlyosan sebesült Galambos Pistát, még a sötétségben két bajtársa szállítsa hátra az orvosi segélyhelyre. Hátul a faluban, az összelőtt templomnál vannak az orvosok. Lassan bekötöttük a sebet és a még mindig alvó Pistát óvatosan viték hűséges bajtársai hátra — a templomhoz.

Ahhoz a templomhoz, amelyet ma délután az oláhok romhalmazzá lőttek.

*

Másnap hajnalban visszaérkeztek a jó bajtársak. Jelentkeztek nálam.

— Na mi van azzal a szegény fiúval?

— Százados úr alázatosan jelentem, csoda van a faluban. Az egész falu a templom romjai előtt térdel és imádkozik. Mi is láttuk. Nincs egy ép téglája a templomnak, nem maradt egy fagerenda sem egész, minden-minden pozdorjává törött és csodálatosképen a templom közepén ott áll teljesen érintetlenül, minden legkisebb karcolás nélkül eredeti állványán a szentséges Szűz Mária szép szobra. Ott áll össze-

tett kezekkel és imádkozik. Ma reggel a tiszt
urak mind lefényképezték, igazi csoda történt

„...hirtelen felült a hordágyon, a csodálatos szobor felé nyújtotta karjait és felkiáltott: Mária mindig segít!...“

ott a faluban. Oda vittük a szegény Pistát is, mert ott vannak az orvos urak és az ápolók. A Pista most már jobban van. Ugyanis reggel, mikor a felkelő nap aranyos sugarai körülcsillogták a Mária-szobrot, Pista először nyitotta ki szemeit, hirtelen felült a hordágyon, a csodálatos szobor felé nyujtotta karjait és felkiáltott: Mária mindig segít! Az ezredorvos úr azt mondotta, hogy már ma Kolozsvárra fogják szállítani és két hónap múlva egészséges lesz. Az ezredes úr azt mondotta, hogy kitüntetésre fogja előterjeszteni.

— Jól van fiaim, derekasan viseltétek magatokat. Most menj a hadnagy úrhoz és annak is szóról szóra mondd el azt, amit nekem jelentettél.

Tisztelegtek és elindultak.

*

Magamra maradtam. Leültem, fejemet kezembe hajtottam és gondolkoztam. Ujjaimmal a zubbonyrésen át kitapogadtam a mellemen függő Mária-érmét és önkéntelenül mormolták ajkaim:

Mária mindig segít!

*

Ez a megható szép történet pedig úgy elevenedett fel emlékezetemben, hogy nemrégén az Uránia Színházban tartott előadásom után, tisztelegve állott előttem egy tűzoltó-örmester. Mindjárt megismertem. Galambos István vité-

zem volt, mellén a kis ezüst vitézségi éremmel. Elbeszélgettünk harctéri emlékeinkről, az ő hősiek telefonszolgálatáról és csodálatos megmeneküléséről.

Elmondotta nekem, hogy ő azóta milyen igazhitű keresztény és hogy a jóságos Szűz Máriának emlék-márványtáblát vésetett a budapesti Rókus-kápolnában.

Elmentünk együtt megnézni a kőbe vésett fogadalmi táblákat.

A Mária-szobor alatt, az előtte lévő ima-zsámoly mögött, két fehér márványtáblára mutatott, melyekre arany betűkkel van belevésve:

MÁRIA
CSODÁT TETT

Közvetlenül mellette a másik:

BIZZÁL MÁRIÁBAN
Ő MINDIG MEGSEGIT

Ha egyszer arra vezet az utatok, a Rákócziúti szep szent Rókus-templom mellett, menjetek be drága gyermekeim a Mária-szoborhoz, ott fogjátok látni a két fogadalmi táblát, mely vitéz Galambos István csodálatos megmenekülését hirdeti.

És imádkozzatok egy Üdvözlégyet!

Fogadjunk!

Csendes nap volt ma és a lövészárokban már hosszú idő óta kitartó vitéz katonáink suttogó hangon beszélgettek egymással! Suttogtak bizony, még pedig azért, mert a hadnagy úr megparancsolta, hogy csak így szabad beszélni. Az oláh, az nagyon ravasz fajta és most a mindent beborító sötétség alatt könnyen ide tud lopakodni, ha meghallja, hogy honnan jön a beszéd.

Mint rendesen, most is Bokor István közhonvéd vitte a szót. Ő volt az egész lövészárkok vigasztalója. Ha már mindenki elvesztette jókedvét, bizodalját, még akkor is ott volt a jó Bokor Pista, aki pajkosságával és áldott jókedélyével megvigasztalta a néha-néha elbúsuló cimborákat.

Mint már mondtam nektek, ma este is Pista tartotta tréfával a társaságot. Most éppen a mellette gubbaszkodó monori nagybögőshöz, Lakatos Tutához intézte szavait, aki már egész este fogvacogva panaszkodott, hogy:

— Ides khomám, nem bírja el ázs én víkony csontom ezst á nágy hideget. Meglátja

kend, egy reggel csak itt fognak találni megfagyvát! Hogy a fránya vigye el ázs átkozsott oláját, még csak egy kis meleget sem sábad gyújtani miatta! Talán bizony áttól félnek, hogy á fist a torkukra sálád, oszt megkehegteti őket!

— Szamár vagy te Tuta, dehogy azért! Hát nem tudod te azt, hogy ha világosságot gyujtasz, akkor csak ide lát a huncut oláj! Vagy talán jobb szeretnéd, ha meglátna, oszt' beléd küldene a puskájából egy olyan kis ólom darabkát?!

— Jáj, dehogy is szeretném, még csak ne is tréfáljon kend! Amikor ilyen csunyákat beszél, mindig ugy érzsem, mintha hideg víz csurogna a pucér hátamra.

— Talán bizony a vizet se szereted?

— Szeretem én! Mán honne szeretném! De csak ázst, amelyiket üvegbe' tártának, ostán ugy nyomják bele a borbál!

Megszólal erre az eddig csendesen üldögélő Gazsi János honvéd is:

— Nyilván a bort szereted te pákosztos cigány és nem a vizet!

— Ázst, ázst! — feleli rá nagyhirtelen a more.

— Hát látod, pedig ha olyan nagyon szereted a bort — veti oda Gazsi János — akkor még ma ihatnál is annyit, amennyi csak beléd fér. Attól oszt meleged is lenne, ne búsulj! Nem fagnál már meg reggelig.

— Ázs Isten áldja meg kendet, adja ide ázst a cimet, ahol ázst a sok jó bort lehet kápní!

— Hászén nem csak cím kell oda more! Bátorság is! Mert nem olyan könnyű elhozni azt onnan! Neked meg mindened van, csak éppen a bátorság maradt ki belőled! Nem mersz te azért elmenni!

— Nem-e?

— De nem ám!

— No mán látom, hogy lenéz kend engem, mert hogy csak csigány vagyok! De ázst meg elfelejti, hogy mágyár csigány és nem oláj — s azzal megvetése jeléül hegyeset sercintett az agyara mellől arra, amerre az oláhok lövész-árkát gondolta.

Egy darabig gondolkozott s úgy látszik nagyon bántotta, hogy Gazsi János annyira lenézi őt, hát csak megszólalt újra.

— Mondja csak kend Gazsi koma, ázstán mért nem mernék én elmenni ázsért a borért?

— Hát csak, mert nem mernél! Mert cigány vagy!

— Hájjá kend! há mégeccer ázst meri mondáni, hogy én félek, hát úgy vágom a feji-hez kendnek ezst a kisáradt komisz kenyeret, hogy megemlegeti a hóta napjáig.

— Mán pedig hijába karatyolsz more! Mégse mered elhozni te nekünk azt a jó borocskát, ami ott van abban a kis házban, ahol tegnap mikor járőrben voltunk, hát egy csomó oláj bakát láttunk inni belőle. De nagyon fain-

tos lehetett, mert mindjárt táncra is perdültek tőle!

Hallgat egy hosszut a cigány, aztán megszólal:

— Hát tudjá-é mit, Gazsi komám?

— Na mi az?

— Fogadjunk, hogy mielőtt kivilágosodik elhozom én onnan ázst á bort.

— Hát fogadjunk — szolt Gazsi.

Összecsapták a tenyerüket és azzal megkötötték a fogadást, amely úgy szolt, hogy ha a more elhozza a bort, akkor Gazsi János egy hónapon keresztül minden nap oda adja a dohányát Tutának. Ha meg nem tudja elhozni, akkor Tuta adja oda Gazsinak.

Hallgatja ezt a fogadást Bokor István is és nem állhatja már tovább, hogy meg ne tréfálja a cigányt, hát azt mondja neki:

— Hallod-e more, hanem mielőtt elindulsz, hát jó lesz, ha forrón elbúcsuzol itt mitőlünk. Mindjárt testamentumot is csinálhatsz, mert ahová most indulsz, annyi ott az oláh, mint a fejedén a haj. Ha elcsípik a nadrágodat, hát tudom Isten, hogy kiráznak belőle, de még a lelked se marad benned.

De a cigány most nem hallgatott az incselkedő szóra, hanem máris vette a puskáját és indult. Előbb óvatosan kieszelt a lövészárokból, aztán lassan négykézláb kimászott s egyenesen a kis erdő felé vette az útját. Ennek a közepében állott egy kis kolostor. Ezelőtt szer-

zetes barátok laktak benne, kiket az oláhok kiűztek otthonukból.

Alig ment egy negyed órája a more, már kezdett a nagy bátorsága alább hagyni. Hát még amikor az erdő legelső fáihoz ért. Jobb szeretett volna már visszafordulni, de nem akart szégyenben maradni, hát inkább folytatta az útját.

Amint megy nagy óvatosan, hát egyszer csak hallja, hogy előtte ropognak az ágak. Olyan érzés fogta el, mint amikor még odahaza a nagy erdőben nyulra vadászott és kakastollas csendőr került az útjába.

Hamar odalapult egy fához és várt. Hát amint így vár, egyszer csak kibujik a nagy fehér hold, mely idáig a felhőkbe volt burkolva.

— Jáj, jáj Istenkém, hát te nem tudod, hogy a hadnagy úr megparáncsolta, hogy nem sábad világítani? Légy sives takard be megint a holdvilágot, mert meglát az oláj, ázstán még belém talál löni.

Igy sóhajtozott magában a cigány, miközben észre vette, hogy nem messze tőle egy kis tisztás van. A közepén ott állt az a ház, ahonnan neki a bort el kellene hozni. Nekibátorodva már éppen el akar indulni a ház felé, amikor ismét hallja, hogy recsegnak az ágak és nem sokkal utána a tisztás másik felén először egy, azután kettő . . . három, összesen négy oláh katonát lát kibukkanni az erdő fái közül.

A morenak inába szállt a bátorsága és

vissza akart futni, de késő már, mert ha megmozdul, az oláhok rögtön észreveszik és felkoncolják. Ha meg helyén marad, akkor meg nemsokára ugyanis hozzáérnek és akkor is csak megszorongatják.

Gondolt a cigány egy nagymerészet és a kezében tartott töltött puskából egyet az oláhok felé lőtt. A nagy meglepetésben mind a négy oláh egyszerre hasra vágódott. A Tuta megfogta magát és hamar vagy 15—20 darab fával visszaszaladt. Onnan megint lőtt kettőt, mire az oláhok közül egy hangos feljajdulás volt a válasz. A kis more most már ráeszmélt, hogy az oláhok meg sem mernek moccani. Felülkerekedett a bátorsága és a cigány leleményességével rögtön beleélte magát az adott helyzetbe. Elkezdett eszeveszetten ordítani. Hangos vezényszavakat dobott az oláhok felé, akik azt hitték, hogy legalább is egy egész század magyar katona fekszik velük szemben.

Persze nagyon meg voltak ijedve, mert az oláh nagyon gyáva és nem egy századtól, hanem egyetlenegy magyartól is reszket.

— No csak most látna ázs á hencsegő parast, ázs a Gazsi János. Tudom Isten nem csúfokodna többet, mert megláthatná, hogy nem a csigány, hanem az oláj a gyáva.

Igy gondolkozott félhangon szinte magához mormolva Tuta, miközben az oláhok felhasználva a csendet, egyenként, szép lassan, a kis elhagyott ház felé kezdtek visszahúzódni.

Észrevette ezt a more, hát megvárta míg az erdei házba értek az oláhok. Ekkor ismételten hangos parancsszavakkal kezdte rémitgetni a már amúgy is megfélemlített odáhokat.

Ezek sietve behúzódtak a kicsi házba, csak egy maradt kint, ott feküdt átlótt lábbal, mozdulatlanul az erdő szegélyén.

Tuta látva, hogy nincs veszély, szép óvatosan a házhoz kúszott. Menetközben elhatározta, hogy valamilyen csellel elfogja az oláhokat. Mindjárt hozzá is látott az elhatározás keresztülviteléhez.

Felvette a sebesült oláh katonának földönfekvő puskáját és a házban bent reszkető oláhokra rázárta az ajtót. Az egyik puskacsövet az ablakon át bedugta, ő maga belőtt a csukott ajtón és hangosan kiáltva cigányos oláhsággal felszólította a fickókat, hogy adják meg magukat, mert különben azonnal agyonlöveti őket. Hogy szavainak nagyobb súlyt adjon és hogy az oláhokat még jobban megijessze, körbe-körbe futott a ház körül és összevissza lövöldözött az ablakokra.

Az oláhok hallották a lövéseket, a nagy ordítást, látták a benyuló puskacsövet, szentül meg voltak győződve arról, hogy teljesen körül vannak zárva a magyar katonák által. Nagy ijedtségükben a padlóra feküdtek és meg sem mertek mozdulni.

Tuta azt hitte, hogy az oláhok talán nem

„Az oláhok lehajtott fejjel cipelték a nehéz boroshordót. Tuta cigány pedig peckesen lépegetett a zsákmányt cipelő hadifoglyok mögött...”

akarnak kijönni, tehát újabb cselhez folyamodott.

Hangos szóval kiadta a parancsot nemlétező katonáinak, hogy fel kell gyújtani a házat. Hamarjában felnyalábolt egy csomó rőzsét, meggyújtotta és újra felszólította az oláhokat, hogy egyenkint puska nélkül jöjjenek ki a házból és adják meg magukat. Az oláhok hallották az égő rőzse ropogását, azt hitték, hogy máris a háztető ég a fejük felett. Hirtelen a házikó ajtaja felett lévő szelelőablakon, egy seprőnyélre tűzött fehér zsebkendőt dugtak ki, jeléül annak, hogy megadják magukat.

Tuta örömmel vette tudomásul a békülni akaró oláhok ezen jámbor kívánságát.

Megint jó hangosan megparancsolta az ott nem lévő, saját nemlétező embereinek, hogy vonuljanak vissza a tisztás szélére és ha valamelyik oláh őt megtámadná, akkor minden szó nélkül löjjék agyon őket.

Ezzel az ajtóhoz ment, kinyitotta, jobban mondva durván belökte és bekiáltott:

— No most gyertek előre, de csak egyenkint, mert mindegyikkel kezet akarok fogni.

Az oláhok miután puskájukat a szobában hagyták, félve-reszketve egyenként kijöttek.

Tuta ekkor puskapucoló zsinórjával szép sorba összekötözte és egymás mellé állította őket.

— Meg ne mozduljatok — mondotta végszes hangon, fogait csikorgatva — mert az

erdőből katonáim rátok lőnek és menten a halál fiai lesztek!

Azzal beugrott a házba, kigurított egy hordó bort és rárakta az oláhok vállára.

Elindultak. Szegény oláhok későn vették észre, hogy az ablakon bedugott puskát senki sem fogta és hogy Tután kívül egy árva lélek sincs körülöttük. Nagyon szégyelték magukat, de már akkor késő volt, mert jóerősen össze voltak egymáshoz is kötözve.

Tuta útközben irányította őket hátulról hazafelé. Nagyon nyögtek a nehéz hordó alatt, de Tuta megvigasztalta őket, hogy majd pihenhetnek holnap, sőt még reggelire jó gulyáslevest is fognak kapni a vendégszerető magyaroktól.

— Csak ne féljete!

Az oláhok lehajtott fejjel baktattak a magyar lövészárók felé. Tuta pedig peckesen lépegetett a zsákmányt cipelő hadifoglyok mögött és már jó előre szippantgatta az illatos dohányfüstöt, amihez egy egész hónapra keresztül a csúfolódó Gazsi János fogja a dohányt adni.

Hazaérve mindenki legnagyobb csodálkozására, begurította a lövészárókba a hordó borocskát, amiből azután a cimborák mindannyian részt kaptak és felmelegítették a hidegtől összegémberedett tagjaikat.

A foglyokat Tuta az ezredes úrhoz vitte, aki sok fontos hírt hallott a remegő oláhoktól. Ezekért a jó hírekért, no meg a vitézségeért,

másnap reggel az ezredes úr bronz vitézségi érmet tűzött a more mellére. Azért csak bronz-érmet és nem ezüstérmet, mert Tuta fontosabbnak tartotta a hordó bort, mint az oláhok fegyverét. A százados úr pedig a bajtársak előtt igen szépen megdicsérte az ügyes és bátor katonát.

Gazsi János fájó szívvel adta oda az aznapi dohányát és szomorúan nézte, hogy milyen boldogan pöfékeli Tuta az ő dohányával jól megtömött tajtékipipáját. Azért néha egy szipantás jutott Gázsinak is:

— Hogy meg ne sákádjon a síved!

Gazsi mégis harminc napon át mindig pontosan oda adta Tutának a dohányporcióját, mert a magyar ember ha valamit megigér, akármilyen nehezére esik is — de mégis biztosan megadja.

Veszedelmes kémek

Mikor kitört a nagy világháború, Sárosmezey Géza ezredes urat abba a hivatalba osztották be, ahonnan a vasútakat és a rajtuk futó katonai szállítmányokat irányították. Ebben az irodában határozták meg, hogy melyik katonavonat hány órakor indul el Budapestről, mikor, hova kell érkeznie, hány katona utazhat rajta és hány kocsiból áll a vonat. Itt indították a tehervonatokat is, ezeken szállítottak a katonáknak puskát, ágyút, ruhát és élelmet a harc-térre.

Az ezredes úrnak volt egy kis fia, aki mindeneknél jobban szerette a katonákat. Nem csoda, hiszen a papája is az volt, a mamája pedig egy tábornok bácsinak volt a leánya. A Mikinek tehát — mert így hívták őt, kiről e történet szól — még a nagypapája is katona volt. Természetes, hogy minden katonavonat indulásánál ott szeretett volna lenni. Egy alkalommal, mikor a vasuti pályaudvaron járt, feltűnt neki egy aznap kiragasztott nagybetűs plakát:

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Majdnem minden oszlopon látott ily nagybetűs feliratokat. Még az előcsarnokban is kiragasztották: „Óvakodjunk a kémektől!“ Vajjon mit jelenthet ez? Rögtön megkérdezte a papáját, hogy mit jelent ez a felirat. De a papa nagyon el volt foglalva a harctérre induló katonavonatokkal és estére ígérte a magyarázatot.

— Most nem érek rá Mikikém, majd este.

De a kis Mikinek tetszett ez a szó „kémek“ és nagyon bántotta, hogy nem tudja az értelmét. Főleg pedig azért furdalta a kíváncsiság, hogy miért kell ezektől óvakodni. Biztosan valami rossz, mert a villanyosban már olvasta, hogy „óvakodjunk a zsebtolvajoktól“. Ha tehát óvakodni kell tőlük, akkor biztosan emberek lehetnek és rosszak.

Már elindult az utolsó katonavonat is, már csak messziről lehetett hallani a katonák lelkes énekét és Miki hazafelé tartott a papájával.

Hiába, nem tudta bevárni az estét, a kíváncsiság furdalta és így szólt édesatyjához:

— Papa kérem, magyarázza meg nekem, mik azok a kémek. Ugye emberek?

— Bizony fiam, azok emberek, még pedig nagyon rossz emberek.

— És miért rosszak?

— Mert ezek fiacskám az ellenségeinktől megfizetett gazemberek, akik igyekeznek minden hadititkot megtudni és azokat ellenségeinknek jó pénzért eladni.

— Hát ki mondja el nekik.

— Néha akarattal mondják el, ezek a hazaárulók. Néha akaratlanul, ezek az ügyetlen és meggondolatlan emberek.

— És hogy kell tőlük óvakodni?

— Hát például, mikor az iskolába utazol a villanyoson, megkérdezi tőled egy bácsi, hogy máma hány katonavonatot láttál elutazni. Az már egy kém lehet. Mert akkor ki tudja számítani, hogy ma hány katonánk utazott a harc-térre. Ennek egyszerűen nem kell felelni.

— Miért nem nézi meg egyedül?

— Mert oda nem mer elmenni a vasutra, no meg nem is szabad oda mindenkinek nézni jönni.

— Akkor ezek a kémek sokat kérdezhettek.

— Nohát nemcsak kérdezősködnek, de sokszor fontos írásokat, rajzokat, fényképeket lopnak el.

— Hol, az utcán?

— Akár az utcán is, de főleg az irodákba mennek be és onnan lopnak.

— Tőled is az irodában?

— Nálam nem lehet, mert a fontos írások egy nagy vasszekrénybe vannak bezárva és annyi lakat meg zár van rajta, hogy onnan bizony a kémek nem vihetnek el semmit.

A beszélgetésnek az vetett végét, hogy elérték a lakóház kapuját. Vacsora alatt Miki a mamukának magyarázta meg, hogy kik azok a kémek. Egész éjjel a kémekről álmodott. Még

őt magát is ellopták. Reggel mikor felébredt, úgy fájtak a lábai, mert egész éjjel a kémek elől menekült, rohant — álmában.

— Anyuka, egész éjjel a kémekkel álmodtam.

— Hát ezzel kell kezdeni? — korholta az anyuka. — Nem sokszor mondtam, hogy először keresztet kell vetni, azután köszönni szépen, utána nem bánom elmesélheted, hogy miről álmodtál.

— De úgy kergettek anyukám, még most is félek, ha rájuk gondolok.

A kis Miklós felkelt, elment az iskolába. Mikor deket harangoztak, már hazafelé tartott. Utközben elhatározta, hogy meglátogatja édesatyját az irodában. A keleti pályaudvarral szemben egy nagy hatalmas ház első emeletén volt a papa szobája. Folyton várta, hogy kérdezze valaki tőle, hány katonavonat indult el tegnap. Mindjárt tudta volna, hogy ez egy élő kém. De sajnos, nem kérdezte tőle senkisé.

A kapun a nagyszakállú portás bácsi bebocsájtotta, mert már ismerte és tudta, hogy Sármezey ezredes úr kis fia.

Mikor felért az első emeletre, benyitott az ajtón, amelyre nagy betűkkel volt ráírva:

PARANCSNOK

A papa ott ült az íróasztalánál, egész el volt temetve a sok rajztól, írástól. Olyan méter-

hosszú írásokat tanulmányozott és olyan hosszú fekete hernyók voltak rárajzolva, mintha egyetlenegy hosszú, nagy vonatot ábrázolna. Lassan odasomfordált, ráugrott a papa térdeire, átkarolta a fejét és sokszor megcsókolta.

— Hát mi szél hozott ide, Miki?

— Érted jöttem apuka, majd együtt megyünk haza ebédelni.

— Az még soká lesz, addig nézz ki az ablakon, nézd mennyi ember utazik.

Az ezredes bácsi közben felkelt, egy hosszú asztalra fektette ezeket a hosszú papirnyelveket. Egyik szekrényből a másikba rakta, jegyzett valamit a szekrény oldalára. Miki pedig az ablakból nézte a nagy világvárosi forgalmat.

Egyszerre kopogás hallatszott az ajtón. A főhadnagy úr lépett be, az apuka segédtisztje, akit Miki is jól ismert. A főhadnagy úr az ablakba húzódó kis Mikit meg sem látta és egy írást adott át az ezredes úrnak.

— Tessék csak, sétáljanak be! — szólt az ezredes úr a távozó segédtisztje felé.

— Ejha, Miki, te még itt vagy? Most vendégeim jönnek, hamar bujj a függöny mögé. De meg ne mozdulj, maradj csendesen.

Alig ejtette ki az utolsó szót és nyomta Mikit a nagy bársonyfüggöny mögé, mikor már megmozdult a nagy kilincs, nyikorgott az ajtó és beléptek a vendégek. Sármezey ezredes a belépő vendégek elé sietett és örömmel üdvözölte a rég nem látott ismerősöket. Tavalyelőtt,

még békében, Abbáziában nyaraltak együtt. Helyet foglaltak a szobában és az ezredes úr elnézésüket kérte irodája nagy rendetlenségeért, de igen sok dolga van, néha éjfélig is dolgozik. A nénit a kis Miki is ismerte és örömeiben, majdnem kiszaladt a függöny mögül.

A nagyon előkelően öltözött hölgy bemutatatta férjét, akivel most tanulmányutazáson vannak, mert gépészmérnök és a repülőgépgyárakat akarja tanulmányozni.

Mindezt Miki a függöny mögött hallotta.

A feltűnően szép és jó megjelenésű hölgy arca igen sápadt volt és panaszkodni kezdett, hogy kissé gyengélkedik, nem jól érzi magát.

— Legyen oly kedves ezredes úr, nyitasson ki egy ablakot, mert itt igen fülledt a levegő. Ugy látszik a közeli pályaudvarból ideszálló vasuti kénese füst a szobában rekedt.

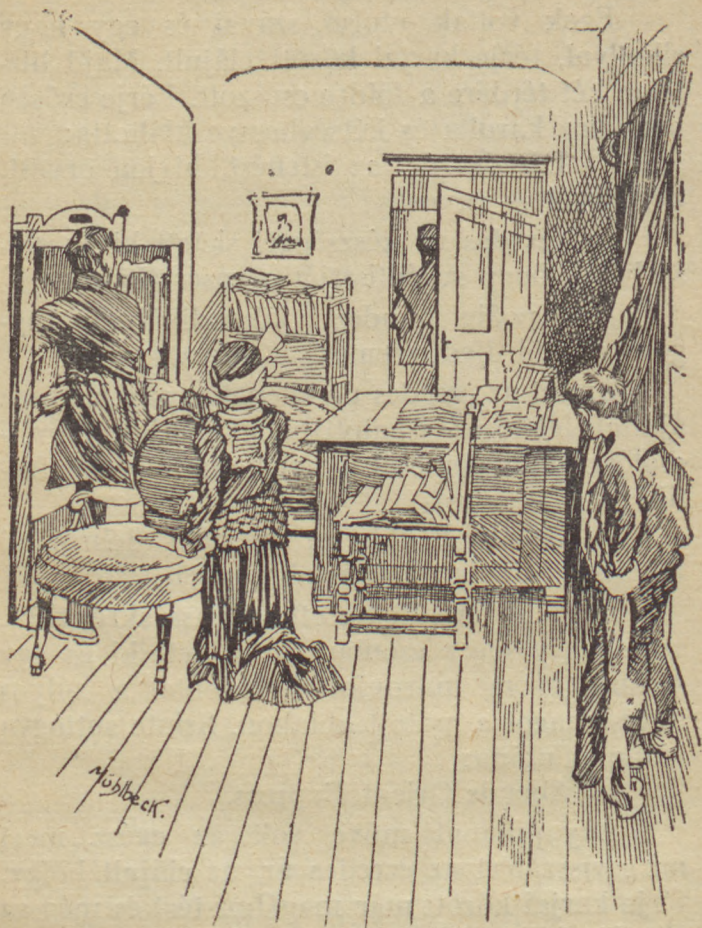
Az ezredes úr természetesen sietve eleget tett a kívánságnak. Az ablakhoz ugrott, de majdnem nekiment a kis Mikinek. Szerencsére volt még egy ablak a szobában és így ahhoz lépett és mindkét szárnyát kitárta.

— Remélem a friss levegő üdítőleg fog hatni önre és rosszulléte csupán muló természetű lesz.

— Sajnos, igen heves fejförcseim is vannak. Néha olyan hirtelen szédülés fog el.

A fiatal hölgy férje erre feleségéhez lépett, kissé átkarolta és részvétellel kérdezte:

— Rosszul érzed magad édes Zora?

„... Miki pedig mindezt, kikandikálva a függöny
mögül, ijedt szemekkel nézte...”

— Jaj, igen, olyan sötét van.

Ezek voltak utolsó szavai és egy nagy sikollyal, férje karjai között elájult. Majd hirtelen két térdére a földre csúszott. Férje erősen magához karolta és kétségbeesve kiáltotta:

— Ezredes úr, az istenért, hívjon orvost. Segítséget — orvost!

Az ezredes úr készséggel sietett ki az előszobába, hogy segédtisztját orvosért küldje.

Miki pedig mindezt, kikandikálva a fügöny mögül, ijedt szemekkel nézte.

Amint az ezredes úr kilépett a szobából, az ájultan fekvő nő, izgatott hangon, szinte parancsolóan szólt németül a mellette térdelő férfihez:

— Rasch! Rechts im eisernen Schranke!
(Gyorsan! Jobbra a vasszekrényben!)

Erre a férfi felugrott a vasszekrényhez, onnan egy nagy csomag iratot vett ki és egy elszánt gyors mozdulattal kidobta a súlyos iratsomagot a nyitott ablakon. Szinte suttogva kiáltotta utána:

— Abends Orient Express.

Egy pillanat műve volt az egész, mert mire visszatért az ezredes úr, az elájult hölgy, férje karjai között már magához tért és még az ezredes úr is felsegítette a pamlagra.

Ebben a pillanatban lépett be a főhadnagy úr egy pohár vízzel és készséggel nyújtotta a máris mosolygó vendég felé. Az egész pohár

vizet fenékiig kiürítette és hálásan köszönte a szives figyelmet. Bájos hangon mondta:

— Nagyon röstellem ezredes úr, hogy ennyi alkalmatlanságot okoztam önöknek. Már teljesen jól érzem magam, egy kissé gyenge vagyok, talán automobilon lakásomra fogok visszatérni.

És máris búcsúzni kezdett. Szívélyesen kezét nyújtott az ezredes úrnak, aki hódolatteljesen csókolta meg a feléje nyújtott hófehér kezét. A főhadnagy úr kísérte ki a vendégeket.

Alig tette be az ezredes úr szobájának ajtaját, mikor a függöny mögül kiugrott a kis Miki és torka szakadtából ordítani kezdett:

— Papa! Papa! Kémek, tolvajok voltak! Ide gyere! Innen loptak! Az ablakon dobták ki az iratokat.

Miki papája nem értette meg rögtön a vadul kiabáló fiát. Csak mikor a vasszekrényhez lépett és látta, hogy a legfontosabb iratcsomagja hiányzik, egy pillanat alatt átlátta a helyzetet és most már ő is kihajolva az ablakon, torkaszakadtából ordítani kezdte:

— Tolvajok, fogják el!

Ebben a percben lépett ki a kapun az elegáns hölgy és gyors lépésekkel a kissé messzebb álló gépkocsi felé tartott. Az ezredes úr kiabálására figyelmessé lettek az arra járó emberek és nem engedték elindulni a gépkocsit. Az összes tiszt urak most már néha öt lépcsőfokot is ügorva, lerohantak az utcára. Az asszonyt az

automobilban, a futásnak eredt férfit pedig a Baross-téri Baross-szobor előtt elfogták.

Mindent tagadni akartak, de mikor Miki elmondta, hogy ő a függöny mögül mindent látott és hallott, akkor őszintén bevallották, hogy oláh kémek és ellopták a vasutirányítási iratokat.

Szerencsére, hogy Miki a Fräuleintől még kicsi korában megtanult németül és így meg is értette, hogy a tolvajok mit beszéltek.

Este vagy harminc detektív szállta meg a keleti pályaudvart és lesték mikor érkezik meg a tolvaj, Miki még azt is látta, hogy szürke sportsapka volt a fején és sárga csizma a lábán, mert önkéntelenül utána nézett az ablakon, mikor kidobták az iratcsomagot.

A detektívfőnök Mikit a kezénél fogva vezette és vele sétált az express-vonat előtt. Egyszerre megszólalt Miki:

— Detektív bácsi, ott jön a kém!

Csakugyan, lassú lépésekkel, szivarral a szájában, nagy sárga bőrönddel a jobb kezében, közeledett a vonat felé ez a férfi, aki délután félkettőkor az ablakból kirepülő csomagot elfogta.

A detektívfőnök jelére előugrottak a többi detektívek és rögtön összekötözték a veszedelmes kémet. Éppen akkor érkezett oda az ezredes úr, Miki papája is, mikor felfeszítették a bőröndöt és hála a jó Istennek, az összes ira-

tokat sértetlenül, eredeti csomagolásában megtalálták.

Erre az ezredes úr boldogan felkapta a kis Mikit, jobbról-balról is megcsókolta és hangosan kiáltotta az odasereglett sok kíváncsi ember felé:

— Az én fiamnak, az ügyes Mikinek köszönhetjük, hogy elfoghattuk ezeket a veszedelmes kémekeket!

Az ott lévő közönség pedig hangosan úgy adott örömének kifejezést, hogy egy szívvel kiáltotta:

Éljen a kis Miki!

Lacika a lövészárookban

Bodnár Berci őrmester úr, a nagy ezüst vitézségi érem büszke tulajdonosa, két hónapig feküdt a kórházban, míg súlyos sebesüléséből felgyógyult.

A kórházból egyenesen harctéren lévő ezredének otthoni laktanyájába ment. Itt gyűjtik a felgyógyult betegeket, itt tanítják a fiatal katonákat, az ujoncokat, hogyan kell harcolni. Innen is küldik azután a harctérre a kiképzett katonákat.

Bodnár őrmester úr, nagybajszu, szigorú, de igazságos és jószívű katona volt. Első napon már kérte, hogy küldjék a harctéren lévő ezrede után, mely az oláh hegyek között harcolt, messze a Királyhágón túl.

Csakugyan parancsot kapott, hogy 120 ujonccal hat nap múlva ezrede után vasuton elindul.

Teljes gőzzel indult meg a nagy munka. Sok előkészület kell ám ahhoz, hogy ennyi ember, teljesen rendben felszerelve induljon útba. Egész nap rendezkedtek. Vizsgálták a fegyvereket, a szuronyokat, a löltényeket, a

bakancsokat, a hátizsákokat, a kenyértarisznyákat, a tölténytáskákat, zubbonyt, köpenyt, nadrágot, pokrócot, rohamsisakot, sapkát, kulacsot, evőcsészét, kis ásó, csákányt, drótvágó ollót, gázálcot, hósapkát, meleg keztyűt, szakaszlámpát, rajkályhát, rohamkést, főzőedényt, sebkötöző csomagot, hóvédő szemüveget, *kézi-gránátokat és sok minden más dolgot, ami a szegény gyalogos katonának a felszereléséhez tartozik. Pedig ezt a sok-sok harci eszközt a gyalogos mind maga viszi a tulajdon saját hátán.

Bodnár őrmester úr éppen a bakancs-szegeket vizsgálta, mikor hozzálépett egy kis fiú.

— Őrmester úr szabad kérném.

De az őrmester úr annyira el volt foglalva, hogy se nem hallott, se nem látott. A kis fiú pedig nem volt más, mint Kovács Lacika, az ezred kitűnő harcosának, Kovács András őrmesternek második elemibe járó kisfia. Mikor nem kapott választ, elment minden bátorsága és indulni akart visszafelé. Lassan a lépcsőház felé somfordált, hogy minél előbb eltűnjön a katonáktól hangos folyosóról. Valaki azonban szólt az őrmester úrnak, aki az elmenőben lévő fiura kiáltott:

— Hé! gyerek, mit akarsz?

A szegény Lacika úgy megijedt, hogy majdnem kővé meredt. A lábait olyan nehezeknek érezte, mintha ólomból volnának, a hangosan dobogó szívét pedig a torkában érezte.

Lassan odavánszorgott a szigorú bácsihoz és félős, halk hangon szólt:

- Örmester úr kérem szépen.
- Na, kivele, mert sok a dolgom.
- Csak titokban mondhatom el.
- Ejha, de nagyon fontos lehet.
- Igen nagyon fontos.
- No jó, várjál egy kicsit.

A kis Lacika kétszer is keresztet vetett magában és kérte a jó Istenkét, hogy most ne hagyja el. Bodnár örmester úr csakhamar befejezte a bakancsvizsgálatot, de közbe-közbe félszeggel figyelte a kis szőkefejű, nyílt tekintetű, kékszemű fiúcskát. Mikor a katonák kemény, ütemes lépésekkel elhagyták a folyosót és egyedül maradt a kisfiúval, hangosan így szólt:

— Hát mi az a fontos dolog? De itt nagyon hideg van, gyere be a szobámba.

Az örmester úr és Lacika elindultak együtt a folyosó végében lévő örmesteri szobába. Mikor beléptek, Lacika illően levette kalapját és félő hangon szólani kezdett:

— Örmester úr ne tessék haragudni, egy igen nagy kérésem volna.

— Halljuk fiam, hát csak ki vele már!

— De nem tetszik megharagudni?

— Nem, komolyan mondom nem.

— Kérem szépen, én el szeretnék menni az örmester bácsival a harctérre.

— Micsoda, te kis ember! A harctérre? Tudod-e, hogy mit kérsz tőlem?

— Tudom én, mert édesapám is katona.

— Hát ki fia vagy te? Hogy hívnak?

— Kovács László a nevem, édesapám pedig Kovács András őrmester.

— Te vagy a hős cimborámnak, az arany vitézségi érmes Kovács Andris fia?

— Igenis én vagyok.

— Hát ez meg is látszik rajtad. Az apád fia vagy. Hiába, nem messze esik az almâ a fájától.

— Két éve nem láttam édesapámat és már úgy fáj a szívem utána.

— Majd hazajön szabadságra.

— Nem jön az haza. Azt írta most is, hogy ne várjuk, mert minden tisztességes embernek kint van a helye a lövészárookban.

— Abba bizony igaza van.

— Csak a nyomorékok meg a gyávák maradtak otthon.

— Ebben is igaza van.

— Én pedig nem vagyok se nyomorék, se gyáva. Ott az én helyem, apám mellett.

— De te fiacskám, kicsike vagy, nem tudsz még harcolni.

— Sebaj. Majd hordok én vizet a szomjas katonáknak, meg viszek leveleket, jól tudok futni. Kipucolom a cipőjüket, kikefélem a ruhájukat, tüzet fogok rakni ha fáznak és borogatást rakok a betegek fejére.

— Laci fiam, te egy nagyszerű gyerek vagy. De mit fog szólni édesanyád?

— Jaj, a mamának ne tessék erről szólni.

— Nem Lacikám, a mama tudta nélkül sohasem szabad semmit sem csinálni.

— Hát akkor őt is meg fogom szépen kérni.

— Majd együtt fogjuk megkérni. No csapj fel öcsém katonának!

Bodnár őrmester felkapta a kis Lacikát, össze-vissza csókolta és utána összecsapódott a két tenyér. A marcona, harcteret járt hős katonára kérges, kemény, izmos tenyerébe tompán csattant a kis lelkes, magyar szívű katonagyerek apró tenyere. A szerződés meg volt kötve, most már csak a mama jóváhagyása hiányzott. A két új bajtárs együtt indult a lakatanya altiszti laképületébe, hogy Kovácsné engedélyét kikérjék.

A Lacika sírva kérte a jó mamát. Bodnár bácsi fogadkozott, hogy úgy fog reá vigyázni, mint a szemefényére. Sohasem engedi el maga mellől, úgy fog bánni vele, mintha a saját fia volna.

Végeredményben a jószívű anyuka beleegyezett a harctéri kirándulásba.

— Őt nap múlva indulás!

Ezzel ment el Bodnár őrmester úr.

Civil gyerek nem utazhat katonavonaton. A szabók hamar megvarrták Lacika csukaszürke ruháját, kapott sapkát, egy kis háti-

zsákot, meg apró kenyértarisznyát, no meg a szomszéd kis Juliskától egy nagy nemzetiszínű kokárdát a sapkarózsa mellé.

A ferencvárosi pályaudvaron nagyot sípolt a prüszkölő mozdony és a menetszázad Lacikával együtt elindult — az oláh harctérre. Hangos ének szólt búcsúzóul:

*Maradt itthon
Kettő-három nyomorult,
Rátok lányok
Még az ég is beborult.*

Lacika a vonaton igen jól viselte magát. Mindjárt az indulás után alkalma volt ügyességét bebizonyítani. Az egyik bajtársának szálka ment a hüvelykujjába. Bajlódttak, de a kicsi ügyes ujjáival megcsípte a szálkát — és hopsz, kint volt. Az első bajtársi szolgálata nagyszerűen sikerült.

Fellobogózott dalos vonatuk kattogó ütemeire még jobban ropogott, pattogott a harci dal.

Estefelé egy nagy pályaudvarra érkeztek. Parancs érkezett, hogy itt kap vacsorát a legénység és teljes három órát fog állani a vonat. Lacika ügyeskedett. Elemében volt. Cigaretttát, ujságokat, vizet hozott. Boldog volt, ha valakinek valami szolgálatot tehetett.

Vacsora után mindenki elhelyezkedett a kocsikban, mert a pályaudvar parancsnoka,

egy szigorú öreg ezredes bácsi meg fogja vizsgálni a vonatot. Mikor ahhoz a kocsihoz érkezett, ahol a Laçika volt beosztva, haragosan kérdezte:

— Mit keres itt ez a gyerek, egy harctérre induló katonavonaton?

— Ezredes úr alázatosan jelentem — szólalt meg a kocsiparancsnok szakaszvezető — ez a kisfiu az őrmester úr fia és elvisszük magunkkal a harctérre.

— Azonnal leszállítani ezt a gyereket.

— Ezredes úr kérem, már két év óta nem látta a papáját, aki mindig a harctéren volt.

— Az mindegy. Hol a szállítmányparancsnok?

Futólépésben közeledett Bodnár őrmester.

— Parancs ezredes úr!

— Maga itt a parancsnok?

— Igenis ezredes úr!

— Nem ismeri maga azt a szigorú parancsot, hogy fiatal gyermekeket nem szabad a harctérre vinni.

— Nem!

— Hát az elég szomorú. A gyereket én át fogom venni és egy altiszt haza fogja vinni az édesanyjához. Azonnal vedd a sapkád, szedd össze a cökmőkjaidat és még ma este visszautazol Budapestre az esti személyvonattal.

Ebben a pillanatban kitört Lacikából a hangos sírás. Bodnár őrmester úr és a legénység kérésre fogták a dolgot. De az ezredes úr azt

„Egy szigorú ezredesbácsi vizsgálta a vonatot és mikor ahhoz a kocsihoz érkezett, ahol a Lacika tisztelegve állott, haragosan kérdezte:

— Mit keres itt ez a gyerek, egy harctérre induló katonai vonaton? ...“

mondotta, hogy ez szigorú parancs és katonának parancs ellenére semmit sem szabad cselekednie.

Rögtön előkerült egy öreg népfelkelő altiszt, aki a kis Lacikát átvette. Szomorú volt mindenki, de a legjobban a kis Lacika búsult. Hiába volt minden, mennie kellett . . .

*

Elérkezett az indulás ideje, megszólalt a vonatvezető trombitája, nagyot fűtyült a mozdony — a katonavonat elindult. Elindult a Lacika nélkül.

Emlegették milyen derék kis fiú volt és különösen Csibrány szakaszvezető sajnálta, mert nagyon megszerették egymást ez alatt a rövid idő alatt is.

Sötét este lett. Már szundikáltak a kocsiban, de az ajtót nyitva hagyták, mert sokan voltak a kocsiban.

Megint egy csunya sötét vasuti állomásra érkeztek. Senki még csak ki sem nézett. Kit is érdekelt volna micsoda állomás az.

— Csibrány bácsi! Csibrány bácsi!

Talán hatan is felugrottak fekvőhelyükről, mert a kis Lacika hangját vélték hallani. És nem tévedtek, mert csakugyan ő volt, de sapka nélkül, a hátizsákja és kenyértarisznyája is hiányzott.

— Lacikám, aranyos, erre, erre!

— Indulás! beszállani! — hangzott a jel-

zés, a vonat elindult és Lacika megint az ő szeretett bajtársai között volt.

— Hát hogy kerültél ide, drága Lackó!?

— Mikor a vonat elindult, elszaladtam az irodából ahova beültettek. Éppen az utolsó kocsit értem el. Ott voltak a szakácsok. Az egyik leugrott, feldobott a kocsira, ő is utánam ugrott és én megszabadultam a fogságból. A szakácsok nem tudták, hogy az ezredes bácsi leparancsolt engem a vonatról és örömmel megvacsoráztattak.

— Na de most Lacikám — szólt Csibrány szakaszvezető — el fogunk bujtatni és amíg ki nem érünk a harctérre, senkisé fog látni. Még Bodnár őrmester úrnak sem fogjuk megmondani, hogy itt vagy.

Hamar előkerültek a pokrócok, fekvőhelyet csináltak a visszatért kis bajtársnak, jól letakarták, rátettek egy pár hátizsákot és bizony még a legügyesebb kutató sem tudta volna megtalálni.

A vonat pedig zakatolt tovább, bele a sötét éjszakába, közelebb víve a honvédeket a harcok mezejéhez.

Ismét egy állomás.

— Vonatparancsnok! Vonatparancsnok! Távirat! Távirat! — vészesen hangzott bele az éjszakába egy vasutas öblös hangja.

Előkerült Bodnár őrmester úr és álmos szemekkel hangosan olvasta egy vasutas lámpa fényénél a táviratot:

TÁVIRAT.

Pályaudvarparancsnokság

Lökösháza

A 117. vasuti szállitmánnyal egy gyermek utazik. Szolnokról, hol a vonatról leszállított, a vonatra visszaszökött. Fel-tartóztatandó és szigorú fedez-et mellett Budapestre irányi-tandó a honvédparancsnokságra. Távirati jelentést várok. Stop.

Szolnoki pu. prksg.

Bodnár őrmester nagyot nézett és rögtön minden álom kiment a szeméből. Váltig erősít-gette, hogy a gyermek nincs itt. Még meg is kér-dezte az összes kocsikban, de minden parancs-nok tagadó választ adott. A vasutas erre elment, de visszajött egy százados úrral, meg öt katoná-val, hogy nem oda Buda, mert ők át fogják kutatni az egész vonatot. Hozzá is fogtak.

Képzeljétek el, hogy remegett a kis Lacika a pokrócok meg hátizsákok alatt, mikor hal-lotta a kutató katonák kérdezősködő hangját.

Éppen ott kiáltotta a százados úr:

— Csak jól átvizsgálni minden legkisebb zúgot, mert addig nem indul el a vonat, amíg meg nem találjuk a kis szökevényt!

Buzgón kutattak az öreg szakállas népföl-

kelő katonák, de hiába, a gyermeket nem találták sehol.

— Biztosan tévedtek a szolnokiak. A vonat azonnal tovább indul.

Nagyot sóhajtottak, mikor a pályaudvar utolsó lámpája is eltűnt az éjszakába.

Bent az irodában pedig kattogott a távirógép, a százados úr táviratozott.

TÁVIRAT.

Pályaudvarparancsnokság

Szolnok

Jelentem, hogy a 117. sz. vasúti szállitmányt feltartóztattam. Örlegénységemmel személyesen az összes kocsikat átkutatattam, de gyermeket nem találtunk. Valószínű a tévedés. Stop.

Lökösházai pu. prksg.

Hajnalodott, mikor az utolsó vasúti állomáshoz érkeztek. Ide már elhallatszott a nagy ágyúk bömbölése. Valósággal megremegett a levegő, szinte megmozdult a föld, mikor ezek a hatalmas acélvárak ugatni kezdték egymást. A kis Lacika felfülelt és félve kérdezte:

— Csibrány bácsi ezek az ágyúk?

— Azok bizony, majd fogod még közelebről is hallani őket.

Kürtszó harsant, vezényszavak hangzottak el és a büszke sereg gyalogmenetbe elindult, igen oda, egyenesen a lövészárokba.

Egy tanyánál elérték az ezredparancsnokságot. Itt megpihentek, mert az ezredes úr meg szemléli ma érkezett, új harcosait. Mint az iskolai lénia, olyan egyenes volt a sor, mikor a szeretett ezredes úr végigjárta a vitézek arcvonalát. A végén ott állt a kis Lacika. Mikor megtudta az ezredes bácsi, kicsoda, miért jött, magához ölelte és kétszer egymásután megcsókolta. Ámde sajnos, a szigorú tiltó parancsok miatt, csak egy napra adott engedélyt a Lacikának, hogy megnézhesse a lövészárkot. Kovács őrmestert telefonon az ezredhez rendelték, hiszen, mert . . . itt a fia. Legszívesebben repülőgépen ment volna hátra, hogy a drága kicsi hősfiat megölelhesse. Nagy volt az öröm! Odacsődültek az összes emberek, hogy tanui lehessenek ennek a ritka találkozásnak. Lacika édesapja nyakába ugrott és perceken át csókolta, ölelte, szorította a rég nem látott apukát.

Kovács őrmester kivitte Lacikát a lövészárokba. Mindent megmutogatott neki, sőt még egy puskát is elsütött. De a huszonnégy óra hamar letelt és Lacikának vissza kellett utazni Budapestre a mamukájához.

Aznap indult szabadságra egy főhadnagy úr és Kovács őrmester megkérte, hogy vigye

magával a Lacikát. Az ezredes bácsi azonban ezt nem engedte meg, hanem megparancsolta Kovács őrmesternek, hogy azonnal induljon haza 14 napi szabadságra és a tulajdon fiát vigye személyesen haza a mamához.

Lacika a hős papával boldogan indult hazafelé . . .

*

Mikor Szolnokra értek, Lacika bement papájával az irodába, hogy bocsánatot kérjen a szökéseért. A szigorú ezredes úr nagyon megörült a visszatért Lacikának és elrendelte, hogy az ott maradt hátizsákját, kenyértarisznyáját és sapkáját adják vissza.

Mikor pedig meglátta Kovács őrmester mellén a nagy arany vitézségi érmet, melegen megszorította a hős katona kezét, mondván:

— Nem önnek, hanem a hazának kívánom, hogy ebből az ügyes fiúból idővel olyan hős katona legyen, mint amilyen az apja volt!

Karácsonyest a harctéren

Hófehér volt az egész táj. Már napokon át sűrűn esett a hópehely. A magas hegyek, a meredek völgyek, minden-minden hófehér volt. Messze távol a völgy torkolatánál, egy szegényes kicsi falu. A temploma inkább kápolnának volt nevezhető. Karcsú kicsi tornyáról az arany kereszt még onnan messziről is ide világított. A házacskákat is magasan beborította a hó, így még alacsonyabbnak látszottak. Innen ezer méternyi magas harcállásunkból úgy nézett ki, mint egy kis játékfalu. Néptelen volt, néma és hófehér. A derék magyar népek elmenekültek a vad és kegyetlen ellenség elől. A nap csak délfelé kandikált ki a hófelhők közül és nagy, fény nélküli tüzes korongja korán nyugovóra tért.

Esteledni kezdett.

Már egész nap teljes csend uralkodott az arcvonalakon.

Ünnepi csend. Karácsonyi béke.

Nem változott itt egy hét óta semmisem. Ugyanazon a helyen állottunk, ugyanúgy napok óta sűrűn esett a hó, ma is, mint minden más

napon járőrszolgálatot tartottunk, lestük és figyeltük az ellenséget, — mégis, ma ünnepi volt a hangulat. Senkise tudta magyarázatát adni, hogy miért, mégis mindenki érezte és tudta, ma ünnep van, ma Karácsonyeste van. A lelkekben uralkodott az ünnepi hangulat.

Gyorsan közeledett az est. Mikor a nap utolsó sugarai is eltűntek, sietve borult az egész tájra: a sötétség.

Nem volt csillagos az ég. Felhők borították a ragyogó fénypontokat, mozdulatlan, sűrű, ólomszürke hófelhők. Ha nem pompázott volna teljes fehér diszében az erdő és a rét, talán kormosötét lett volna az éjszaka.

De így, a csillogó fehér hópelyhek harcra keltek a sötétség feketé leplével.

Megérkezett a váltás — a nappal pihent harcosok mentek az első vonalba, hogy felváltásák a fáradtakat, az átfázottakat. A járőrök — parancs szerint — kijelölt útvonalaikra indultak. Ez a sürgés-forgás némileg elvonta figyelmünket, nem értünk reá azon gondolkozni, hogy ma Karácsonyest van.

A váltás megtörtént, a járőrök suttogó szavait már alig lehetett hallani, csak a havon csikorgó lépések árulták el, hogy emberek ma is, a szentestén — harcba mennek.

Minden zaj elült. Siri csend. Mindenkinek gondolatai messze szálltak. Haza, az édes otthonba, a meleg szobába, a gyertyafényes kará-

csonyfához. A családhoz, az otthon maradt gyermekekhez, kik bizonyára térdenállva kérik a Jézuska oltalmát — a hazáért harcoló apukáért. Mindenki némán hallgatott. Némelyiknek fagyos orcáján egy forró könnyecsepp szaladt végig. Micsoda fájdalmas érzés lehet az, mely könnyeket facsar ki egy harcedzett katona szeméből. Az a katona, ki hónapok óta dacol a zord idővel, ki naponta eljárja haláltáncát, ki nevetve dacol a halállal és kikacagja a veszélyt: az a harcos most könnyezik. A másik talán titokban sír. Szinte érezni lehet, hogy üres testek vannak csak itt, a lelkek, az érezni tudó lelkek, oh mennyifelé és mily messze elszállhattak. Senki gondolata nem jár a lövészárookban. Hiszen ma született Jézus, a nagy Megváltó, ki békét hozott az emberiségnek. Békét! Ez ismeretlen fogalommá vált szó. Pedig mindenki tudta gyermekkorából ez isteni szavakat:

*Békesség a földön az embereknek
És dicsőség Istennek a mennyekben.*

De az emberek hosszú évek óta harcot, gyilkos harcot hirdettek egymás ellen.

Elfelejtettem, hogy háború, nagy háború, világháború van. Elfelejtettem, hogy lövészárookban vagyok. Elfelejtettem, hogy gyilkolni képes forgópisztoly van az oldalamon.

Minden hófehér volt és halotti csend.

Az én gondolataim is messze elkalandoz-

„...Az egyik fedezék oldalában az erdőből hozott valóban élő karácsonyfán felgyújtottak két szál gyertyát...”

tak, nekem is már csak a testem volt ott, . . . az erdélyi havasok ormán.

És ebben az ünnepélyes siri csendben messziről egy puskalövés. Utána még egy, mindig több. A járőrök harcolnak. Visszariadtam és ráeszméltem a valóra. Igen, ma Karácsonyest van, de harctéri Karácsonyest. A csatárok szinte felijedtek — mintha egy szép álomból riasztotta volna fel őket — a puskalövés. Szenteste és a járőrök harcolnak. Akkor mikor mindenki megbocsájtást hirdet — ezek gyűlölettel rohannak egymásra, a hófehér, hófödte hegyoldalban.

Ugy látszik megelégték, mert elhallgattak.

Talán örültünk is, hogy a puskadörrenés álmodozásainkból kiragadott.

És mikor az egyik fedezék oldalában felgyújtották az erdőből hozott, valóban élő karácsonyfán azt a két száll gyertyát, talán egyszerre tört ki sirásra összeszorult torkunkból a dal:

*Mennyből az angyal
Lejött hozzátok, pásztorok, pásztorok,
Hogy Bethlehembe
Sietve menve, — lássátok, lássátok.*

*Istennek fia,
Aki született jászolban, jászolban,
Ó leszen nektek
Üdvözítőök valóban, valóban.*

És megkönnyebbültek a szivek, egymásra találtak megint a bajtársak. Akik az imént még oly idegenül ültek egymás mellett, újra érezték, hogy egymásra utalt emberek — bajtársak. Ölelni kezdték egymást, szakállas öreg népfölkelők ünnepelték a szeretet ünnepét, a szentestét.

És ebben az örömteli hangulatban, a hideg zimankós éjszakában, megszólalt a kis játék-falu Mária harangja. Csengő arany hangját magával ragadta az esti szellő és végighordozta a lövészárkokon. Hazai üzenet volt ez — mert otthon is megszólal az esti Ave Mária! Én nem láttam, de éreztem, hogy minden harcias járőr lábhoz tette e pillanatban fegyverét, kócos hajáról lehúzta a zuzmarás hósapkát és imát mormoltak ajkai:

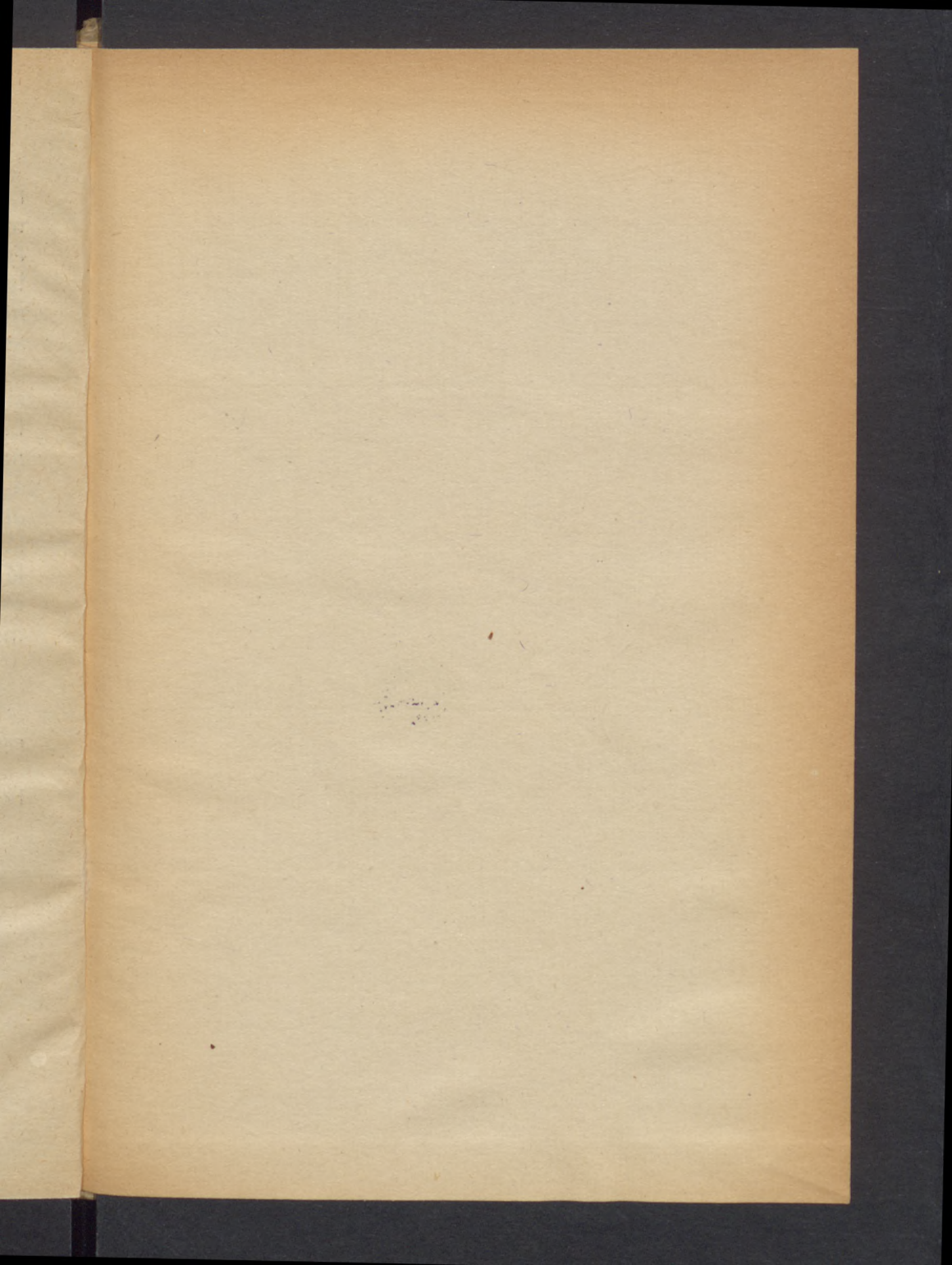
Ó leszen néktek, üdvözítőök valóban . .

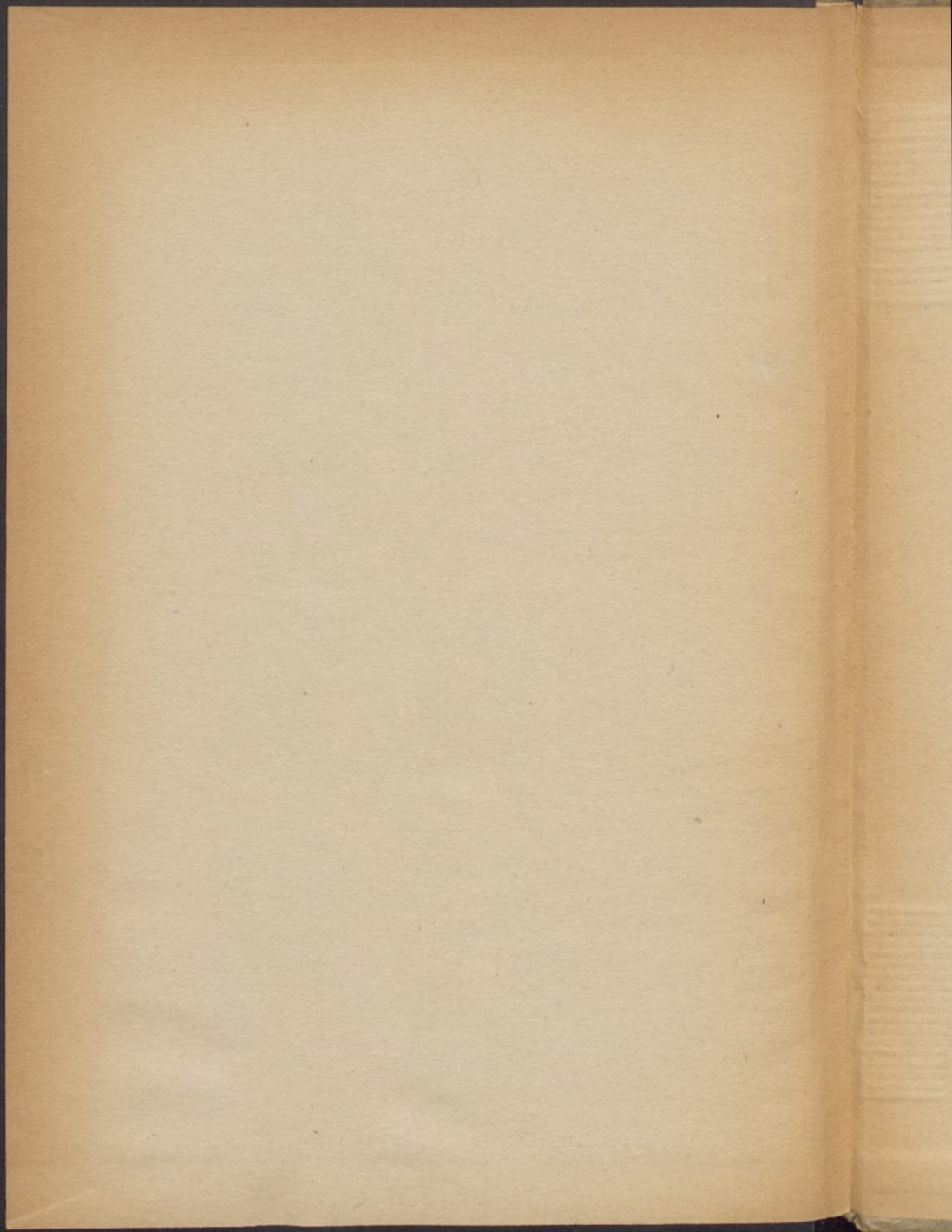
Elállt a harangszó és a harctéri szent karácsonyestnek vége volt.

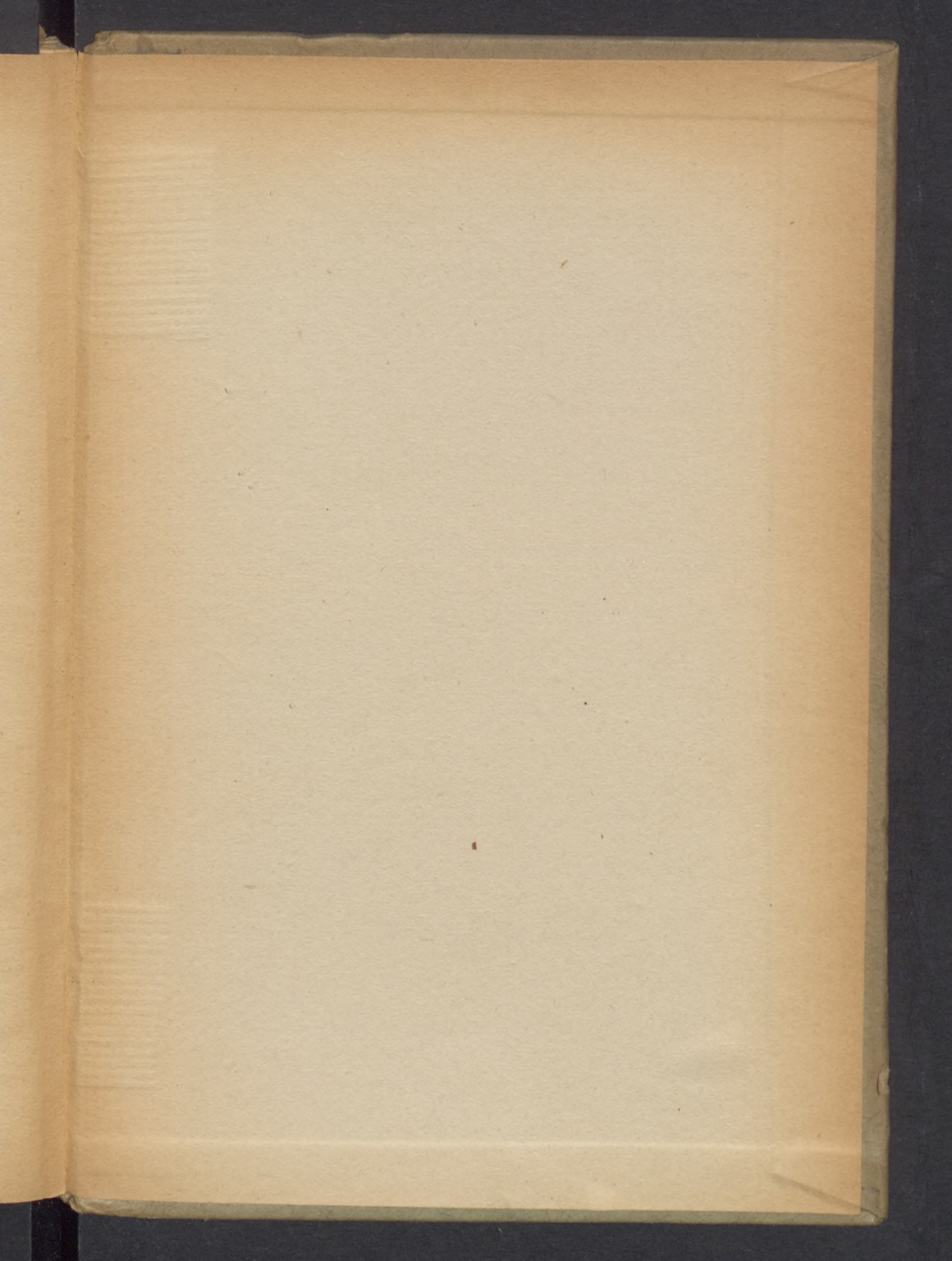
Ki gondolta akkor, hogy a következőt Szibériában fogjuk megérni . . .

DE SGARDELLI CAESAR

ÓRNAGY

KÖNYVEI

A ski a hadseregben. A skisport katonai méltatása. Több fényképfelvétellel és egy kiképzési tervvel.

Polgári céllövészet. Az ifjuság katonai nevelésével és a polgári céllövősport jövőjével foglalkozik. Számos fényképfelvétellel.

Kereszt és kard. A katonák valláserkölcsei alapon való nevelésének fontosságát fejtegeti hadtörténelmi alapon.

Bűn-e a fegyverfogás? A nazarénus tévtant katonai szempontból ostorozza. Egy nazarénus katona élettörténete.

A jövő háborúja. Az Uránia Tudományos Színház műsordarabja.

A mi hadseregünk. A hadsereg népszerűségét elősegítő tanulmány.

A hadlengérszet. Látványos Uránia-darab saját felvételi magyar mozgófényképekkel.

A világháború krónikája. Harctéri riportok alapján készült, eredeti harctéri felvételekkel illusztrált Uránia-darab.

Visszatért hadifoglyok katonai tanácsadója. Segéd-könyv a hadifogságból visszatért bajtársak részére.

Téli oktatásai. A 2. honvéd gyalogezred legénysége előtt tartott rögtönzött előadásai, gyorsírói jegyzetek alapján összeállítva.

Katonai zsebléxikon. Évenként megjelenő általános katonai tájékoztató.

Párhaj Zsebkodexe. Különös tekintettel a lovagias ügyek elintézésénél figyelembe jövő katonai szabályokra.

Képes Katonai Mesekönyvvel (a nagy háborúból), Ifjúsági elbeszélések, harctéri élmények után.

I. kötet: **Orosz harctér.**

II. kötet: **Szerb harctér**

III. kötet: **Oláh harctér**

PÁRBAJKODEX. A párhaj zsebkodex hatodik bővített kiadása.

Megrendelhetők minden könyvkereskedésben.